БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 154 (645)

7 АВГУСТ СЕШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Пахта пунктларини мавсумга пухта тайёрлайлик

Колхозчилар, совхоз ишчилари ва МТС механизаторларининг йил бўйи қилган фидокорона меҳнатлари ва агротехниканинг илғор прогрессив методлари кенг жорий қилинганлиги туфайли областимиз пахта далаларида мўл ҳосил етишмоқда. Далалардаги ғўзаларнинг ҳозирги ривожланиб боришига қараганда областнинг кўпгина колхоз ва совхозларида ўтган йилга қараганда пахтанинг эртароқ етилиши кутилади ва айрим районларда бу йил пахта терими 20-25 августдан кечикмай бошланади. Агар биз пахта йиғим-теримига яхши тайёрлик кўриб, теримнинг биринчи кунлариданоқ уюшқоқлик билан иш бошласак, август ва сентябрь ойларида ҳосилнинг 50-55 процентини давлатга топширишимиз мумкин. Бу вазифани амалга ошириш учун сентябрнинг бошиданоқ ҳар куни давлатга 2-2,5 процент миқдорида пахта топширишимиз лозим,

Колхоз, совхоз далаларида етиштирилган мўл ҳосилни сира нобуд қилмай териб олиш ва давлатга топширишда пахта тайёрлаш пунктлари жуда катта роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам бу муҳим вазифани муваффақиятли бажариш кўп жиҳатдан пахта пунктларининг мавсумга пухта тайёрлик билан киришишларига боғлиқдир.

Областимиздаги илғор пахта пунктлари ҳозирданоқ янги ҳосилни қабул қилиб олишга шайланиб туриптилар. Бундай пунктларда пахта саройлари, лабораториялар, тош-тарози ва бошқа асбоб-ускуналар ўз вақтида ремонтдан чиқарилди, кадрлар билан таъминланди. Қорасув, Свердлов, Чиноз, Қибрай, Ховос, Ўзбекистон, Пахтаобод, Оққўрғон ва шу каби бошқа кўпгина пахта пунктларида қуритиш-тозалаш цехлари қурилди.

Сирдарё районидаги «Малик» пахта тайёрлаш пункти ходимлари янги мавсумга пухта тайёрлик кўрдилар. Пунктнинг атрофи пахса деворлар билан ўралди. Икки жойда ҳовуз қавланди. Пункт ходимлари ва пахта келтурувчи колхозчиларга маданий-маиший хизматни яхшилаш мақсадида чойхона, ошхона ва бошқа маданий-маиший бинолар ремонтдан чиқарилди ҳамда асбоб-ускуналар билан етарли даражада жиҳозланди. Шунингдек, кўп миқдорда қоп-қанор, этак, брезент тайёрланди. Райондаги Сирдарё пахта тайёрлаш пунктининг ходимлари ҳам пахта йиғим-теримига ҳар тарафлама қизғин тайёрлик кўрмоқдалар. Бу ерда ўтган йилдагига қараганда икки баравар кўп қоп-қанор ва этак тайёрланди.

Пахтадан мўл ҳосил етиштираётган илғор колхозлар ҳар бир туп ғўзада ҳосилни ошириш учун ғўзани узлуксиз парвариш қилиш билан бирга, пахта йиғим-теримига ҳам пухта тайёрлик кўрмоқдалар. Бундай колхозларда пахта хирмонлари, йўл ва кўприклар ремонт қилинмоқда. Аравалар, машиналар, тош-тарозулар ўз вақтида созланиб қўйилди. Айрим колхозларда янги пахта сушилкалари қурилди ва эскилари ремонтдан чиқарилди.

Бироқ, областимиздаги айрим пахта пунктлари ва колхозларнинг раҳбарлари пахта йиғим-теримига қисқа муддат қолганлигига қарамай, мавсумга сўст тайёрлик кўрмоқдалар. Тошкент область пахта тайёрлаш трестининг буйруғига биноан областимиздаги 16 пахта пунктида қуритиш-тозалаш цехлари барпо этилиши лозим эди. Лекин шулардан фақат 8 пунктда қуритиш-тозалаш цехи қурилди. Тўйтепа, Бўка, Пахта, Олтин Ўрда, Верхне-волинск ва шу каби бир қанча пахта пунктларида бу иш ҳали ҳам пайсалга солиниб келинмоқда. Ваҳоланки бу ерларда қуритиш-тозалаш цехларини ўз муддатида битказиш учун барча имкониятлар мавжуд эди.

Бу йил областда 22 та пахта тайёрлаш пунктлари тўла механизациялаштирилиши лозим. Шундан фақат Шўралисой, Халқобод, Тельман, Сиргели, Чаноқ, Малик пахта пунктлари механизациялаштирилди, холос. Қолган 14 пахта тайёрлаш пунктининг деярлик ҳаммасида ҳали иш бошланганича йўқ. Айниқса Мирзачўл, Бекобод пахта заводлари ҳузуридаги тайёрлаш пунктларида иш процессларини механизациялашга етарли эътибор берилмаётир.

Тошкент ва Бекобод пахта заводларининг директорлари Дериглазов, Гадушкин ўртоқлар шу корхоналар ҳузуридаги пахта пунктларида дизель электр станциялари барпо этиш ниҳоятда зарур эканлиги тўғрисида кўп гапираётган бўлсалар ҳам, ҳалигача амалий ишга киришганлари йўқ.

Пахта йиғим-терими бошланишига саноқли кунлар қолди. Вазифа — барча имкониятлардан фойдаланиб, пахта тайёрлаш пунктларини янги пахта ҳосилини қабул қилиб олишга тахт қилиб қўйишдан иборатдир. Бунинг учун пахта пунктидаги барча биноларни ва объектларни — лабораториялар, пахта омборлари, тош-тарозулар ҳамда бошқа асбоб-ускуналар, маданий-маиший бинолар тезда ремонтдан чиқарилиши лозим. Пахтани ёнғиндан сақлаш учун пунктлардаги ўт ўчириш командаларининг барча тайёргарлик ишлари кўздан кечирилиши керак. Ўт ўчириш воситалари — ҳовузлар, сув сепиш машиналари, челаклар, насослар ва бошқа асбоблар тахт қилиб қўйилиши лозим.

Район партия ва совет ташкилотлари пахта пунктлари, колхоз ва совхозларда пахта йиғим-теримига кўрилаётган барча тайёрлик ишлари устидан контроллик ўрнатишлари, жойларда бу соҳада рўй бераётган камчиликларни пухта ўрганишлари ва нуқсонларни бартараф қилишда пахта пунктларининг ходимларига, колхоз ва совхоз раҳбарларига яқиндан ёрдам беришлари лозим. Пунктлардаги партия ва касаба союз ташкилотлари пахта йиғим-терими вақтида ишчиларга ҳамда пахта келтирувчи колхозчиларга маданий-маиший хизматни яхшилаш учун ҳозирдан тайёрлик кўришлари керак. Бунинг учун пахта пункти ҳузуридаги дам олиш хоналари, клублар, чойхона ва шунингдек маданий-маиший муассасаларнинг ишларини тубдан яхшилашлари лозим.

Колхоз, совхоз раҳбарларининг асосий вазифаси шундан иборатки, август ойида пахта ҳосилини янада ошириш учун ғўза парваришини узлуксиз давом эттириш билан бирга йиғим-терим мавсумига пухта тайёрланиш, пахтанинг бир грамминини ҳам нобуд қилмай, давлатга топшириш учун барча тадбирларни кўриш керак. Улар пахта йиғим-терими давригача ҳар бир колхоз ва совхозда кератича бригада, звено хирмонларини тайёрлаш, бу хирмонларни сомонли лой билан сувашт, шунингдек тош-тарозуларни тахт қилиб қўйиш, транспорт воситаларини, айниқса машиналарни тартибга солиш, пахта сушилкалари ремонтини тамомлаш ва бу сушилкаларни ёқилғи билан тўла таъминлашлари лозим.

Колхозчи эркак ва хотин-қизлар, МТС ва совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва пахта тайёрлаш пунктларининг ходимлари партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлигида колхоз ва совхоз далаларида етиштирилган мўл пахта ҳосилининг бир грамминини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб давлатга топшириш учун белгиланган барча тадбирларни амалга ошириб, йиғим-терим кампаниясини зўр уюшқоқлик билан муваффақиятли ўтказишга бутун куч ва воситаларни сафарбар этишлари лозим.

СОВЕТ ЁШЛАРИНИНГ БАЙРАМИ

Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари Бутуниттифоқ Физкультурачилар кунини ва СССР халқлари Спартакиадасининг очилишини кенг равишда ва шодлик билан нишонладилар.

Бу кунда тошкентликлар жуда эрта уйғондилар. Минглarча йигит ва қизлар стадионларга ва спорт майдонларига томон йўл олдилар. Стадионларда ва спорт майдонларида шаҳар фабрика-завод спартакиадасининг финал мусобақалари бўлди. Тўқимачилар ва машинасозлар, темир йўлчилар ва тикувчилар, қурувчилар ва алоқачилар енгил атлетика, сузиш, футбол, велосипед, городки, волейбол бўйича ва спортнинг бошқа турлари бўйича биринчилик учун курашдилар. «Буревестник» кўнгилли спорт жамияти ўз базаларида намунали машқлар ўтказди.

Байрамдагидек безатилган маданият ва истироҳат паркларида халқ сайиллари бўлди. Паркларда совет спортининг ютуқларига, Ўзбекистон физкультурачиларининг муваффақиятларига бағишланган виставкалар очилди, физкультура тўғрисида лекциялар ва суҳбатлар ўтказилди, спорт мастерларининг намунали мусобақалари, шахматчиларнинг оммавий мусобақалари бўлди.

Паркларда стол тенниси бўйича биринчилик учун мусобақалар ўтказилди.

Шу куни шаҳар аҳолисидан минглаб киши Москвадан В. И. Ленин номидаги Марказий стадиондан олиб берилган эшиттиришни тинглади. Бу стадионда СССР халқлари Спартакиадасининг очилиши муносабати билан ўтказилган парадда Ўзбекистон ССР терма командаси ҳам қатнашди.

Ёшлик байрами узоқ давом этди ва совет ёшларининг спорт маҳорати ўсиб бораётганлигини кўрсатувчи ёрқин намойишга айланди. (ЎзТАГ).

ЯККА ТАРТИБДА УЙЛАР ҚУРИШ КЕНГАЙТИРИЛМОҚДА

Мамлакат шаҳарларида ва ишчи посёлкаларида якка тартибда уйлар қуриш кенг миқёсда олиб борилмоқда. Фақат ўтган йилнинг бир ўзида ишчи ва хизматчилардан 102 мингдан кўпроқ киши, шу жумладан Донбасс, Кузбасс, Уралдаги кўпгина темирйўлчилар, металлурглар, шахтёрлар давлат ёрдами билан ўзларига турар уй қуриб олдилар.

Бу йил якка тартибда уйлар қуриш яна ҳам кенг авж олиб кетади. Бу йил давлат томонидан бундай иморатлар қуриш учун ўтган йилнинг дастлабки олти ойи ичида берилганига қараганда 65 миллион сўм кўп кредит берилди. СССР Цекомбанкининг маълумотларига қараганда, шу кунгача 26 мингга яқин янги коттежлар (участкалар) қурилиб бўлган. Свердловск области шаҳарларида ва ишчи посёлкаларида 900 дан кўпроқ уй қурилган, Сталино областида 1.135 та, Чита областида 860 тадан кўпроқ уй қурилган. Бу уйлардан ҳар қайсисининг сатхи ўрта ҳисоб билан 40 квадрат метрдан кўпроқдир.

Кўп жойларда маҳаллий Советлар, корхоналар ва муассасалар иморат қурувчиларга катта ёрдам бермоқдалар. Улар иморат қурувчиларга ер участкалари ажратиб бермоқдалар, материалларни ташиб олиш учун транспорт билан таъминламоқдалар, иморатни қандай қуриш тўғрисида маслаҳатлар бермоқдалар.

Хусусий уйларни капитал ремонт қилишга катта эътибор берилмоқда. Бу мақсад учун меҳнаткашларга ҳозирги вақтда ўтган йилнинг биринчи ярмидагига қараганда қарийб икки баравар кўп қарз берилди. (ТАСС).

Ёшлик, куч, гўзаллик байрами

СССР халқлари Спартакиадаси тантанали суратда очилди

Ёшликни, куч ва гўзалликни физкультурадан ажратиб бўлмайди. Яхши спорт мусобақасида ҳамиша ёшлик ғайрати, ғалабага ирода, тезлик, эпчиллик ва куч ўзини намойиш қилади.

Халқимиз физкультура ва спортни севади. Ҳар йил традицион Бутуниттифоқ Физкультурачилар куни катта умумхалқ байрами қилиб ўтказилади. Бу йил бу байрам СССР халқлари Спартакиадасининг очилиш кунига тўғри келди.

Ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, пойтахтдаги ҳамма аҳолининг ва бошқа жойлардаги аҳолининг ҳам бутун эътибори Спартакиадага қаратилган. Пойтахтга спартакиадага иттифоқчи республикалардан, мамлакатнинг кўпгина шаҳарларидан меҳмонлар келди.

5 августда байрам бошланмасдан анча олдин москваликлар В. И. Ленин номидаги Марказий стадионга томон йўл олдилар. Катта спорт майдонидаги трибуналар юз мингдан кўпроқ киши билан лиқ тўлди. Бутун теварак-атроф ҳаяжонланган одамлар билан гувулламоқда эди.

Спорт байрамида СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутатлари, министрлар, жамоат арбоблари, саноат ва қишлоқ хўжалигининг донгдор кишилари, адабиёт ва санъат ходимлари ҳозир бўлдилар. Дипломатик корпус аъзолари трибуналарда ўтирибдилар.

Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков, М. Г. Первухин, Н. С. Хрущев, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Н. А. Муҳиддинов, Д. Т. Шепилов, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев ўртоқлар марказий ложага кириб келадилар. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарларини ҳамма қизғин табриклайди.

СССР халқлари Спартакиадасига чет элларда ҳам катта қизиқиш туғилди. Чет элларнинг отоқли спорт арбоблари, халқаро ва миллий федерацияларнинг раҳбарлари, чет эл спорт делегациялари Москвага келдилар.

Томошабинларнинг кўзи яшил майдонга тикилган. Бу ерда парад қатнашчилари — Москва, Ленинград, барча иттифоқчи республикаларнинг физкультурачилари ранг-баранг спорт кийимлари кийган ҳолда саф тортиб турибдилар. Улар олти мингдан ҳам кўпроқ.

Парад қўмондони парадни қабул қилувчиларни — СССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитетининг раиси Н. Н. Романовни, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари А. Н. Шелепинни ва ВЦСПС секретари А. И. Шевченкони кутиб олади.

Трибуналардан учирилган оқ каптарлар осмонга парвоз қилади. Рапорт сўзлари янграйди. Ўртоқ Романов физкультурачилар билан саломлашади. Бунга жавобан «Салом» деган қудратли овоз янграйди. Фанфарлар «Ҳаммангиз тинглангиз!» деган сигнални чаладилар.

Ўртоқ Романов спортчиларга қарата нутқ сўзлайди.

У, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Физкультура ва спорт комитетининг, ВЦСПСнинг ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг топширигига биноан спортчиларни Бутуниттифоқ Физкультурачилар куни билан ва СССР халқлари Спартакиадасининг очилиши билан қутлайди.

Ўртоқ Романов Спартакиада қатнашчилари, кўп сонли физкультурачилар ва спортчилар, бутун совет ёшлари номидан партия ва ҳукуматга ёш бўғинни тарбиялаш тўғрисида қилинаётган ғамхўрлик учун, Москвадаги Марказий стадиондек ажойиб совға учун қизғин ташаккур билдиради. У физкультура ташкилотлари, касаба союзлари, комсомол партия XX съездининг физкультура ва спортни янада ривожлантириш тўғрисидаги кўрсатмаларини шараф билан бажарадилар, деб КПСС Марказий Комитетини ва Совет ҳукуматини ишонтиради.

Ўртоқ Романов ўз нутқининг охирида: яшасин совет физкультурачилари, яшасин Ватанимиз, яшасин Совет ҳукумати, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар бўлсин! деб хитоб қилади.

«Шон-шарафлар бўлсин! Шон-шарафлар бўлсин! Шон-шарафлар бўлсин!» деган сўзлар спортчиларнинг сафларида янграйди. Ҳамма ёқдан қаттиқ «Ура» садолари эшитилади. Физкультурачилар қарсаклар чалиб юборадилар.

... Стадионга бир группа югурувчилар чиқади. Булар Бутуниттифоқ юлдузсимон эстафета қатнашчилари. Бу эстафета июль ойида Владивостокда, Кишиневда, Вильнюсда, Таллинда, Петрозаводскда, Бокуда, Ереванда ва Тошкентда бошланган эди. Енгил атлетикачилар, эшкакчилар, велосипедчилар, мотоциклчилар, отлиқлар эстафетани — меҳнат ва спортдаги ўз муваффақиятлари тўғрисидаги рапортни шаҳарма-шаҳар ва қишлоқма-қишлоқ ўтиб саккиз маршрут бўйича барча иттифоқчи республикалар орқали Москвага олиб келдилар.

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг байроғи кўтарилсин, парад, смирно!» деган команда янграйди. Иттифоқчи республикаларнинг энг яхши спортчилари СССР байроғини марш садолари остида трибуналар олдидан кўтариб ўтадилар. Мана улар флагшток олдига келадилар. СССР халқлари Спартакиадаси очиқ деб эълон қилинади. Совет Иттифоқининг Давлат Гимни мелодияси улуғвор бўлиб янграйди. Ватанимизнинг қизил байроғи баланд кўтарилган ҳолда ҳилпиллайди.

Физкультурачиларнинг колонналари орасидан қизлар югуриб чиқадилар. Улар қўлларига гулдасталар кўтариб олганлар. Спортчи қизлар зинама-зина юриб марказий ложага чиқадилар ва қўлларидаги гулдасталарни Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарларига топширадилар. Бутун стадион қизғин равишда олқишлайди.

Колонналар бурилиб спортчасига кенг қадам ташлаб юрадилар. Олдинда — Совет Иттифоқи гербини кўтарган физкультурачилар бораётир. Классик кураш бўйича жаҳон чемпиони, совет полвони Александр Мазур қўлида СССР Байроғи ҳилпираб бормоқда.

Махсус йўлда байроқдорлар колоннаси Иттифоқчи республикаларнинг байроқларини ва рангба-ранг спорт байроқларини кўтариб бормоқдалар. Офтобда қорайган бақувват қўллар В. И. Ленин портрети солинган байроқни, партия ва ҳукумат раҳбарларининг портретлари солинган байроқларни мағрур кўтарганлар.

Ўн беш иттифоқчи республикадан келган спортчиларнинг колонналари ўтмоқда. Мамлакатнинг энг кучли спортчилари ўтаётир. Булар орасида жаҳон чемпионлари ва рекордчилари, Европа чемпионлари ва Олимпия ўйинларининг чемпионлари ҳам оз эмас. Улар қўлтиқларидан ўтказиб таққан ленталарда спортдаги ғалабалари учун мукофот тариқасида олган жуда кўп медаллари ярқираб кўриниб турибди. Совет Иттифоқи физкультурачилари 1955 йилда бўлиб ўтган халқаро учрашувларда 362 та олтин медаль, 169 та кумуш медаль ва 116 та бронза медаль олиб Ватанга қайтдилар. Фақат шу йилнинг ўзидагина Совет Иттифоқи рекордлари 184 марта янгиланди ва жаҳон рекордлари 50 марта яхшиланди.

Оммавий гимнастика машқлари бошланади. Бир ярим минг бола бир оғиздан «ура» деб қичқириб майдонга югуриб чиқадилар. Ўқувчилар Спартакиада қатнашчиларига пионерлик саломини топширадилар ва стадиондагилар бунга жавобан овация қиладилар.

Бир группа ўғил ва қиз болалар партия ва ҳукумат раҳбарларига болалар номидан гулдасталар тақдим қиладилар.

Болалар трибуналар олдига югуриб келиб, томошабинлар устига гуллар ва қоғоз каптарларни сочиб юборадилар. Юзлаб яшил, қизил, кўк ва сариқ шарлар ҳавога кўтарилади.

Музика чалина бошлайди. Шу ондаёқ ёш физкультурачиларнинг сафлари ҳаракатга келади. Улар ҳазил тариқасидаги гимнастика машқларини кўрсатадилар. Ўғил ва қиз болалар спорт зарядкасининг элементларини бажарадилар, думбалақаш қилиб думалайдилар, жуфт-жуфт бўлиб ўйинга тушадилар, бу билан трибуналардагиларнинг қизғин олқишларига сазовор бўладилар.

Болалар майдоннинг қоқ ўртасига моҳирлик билан тўпланганларида «Спасибо Родине» («Ватанга раҳмат») деган сўзларни ифодаловчи шакл ҳосил бўлади.

«Меҳнат резервлари» физкультурачиларининг зангори байроқлари ҳилпирай бошлайди. Москва ишчилар синфи ёш бўғинининг вакиллари — 2300 спортчи стадионга чиқади. Йигитчалар кичикроқ штангалар билан ғоят моҳирона равишда гимнастика машқларини қилиб кўрсатадилар. Акробатлар ўз маҳоратларини намойиш қиладилар. Ёш бадиий гимнастика усталари ҳам ўз ҳунарларини кўрсатадилар.

Стадионда енгил атлётикачилар пайдо бўлади. 10 минг метр масофага югуришда финал мусобақаси ўтказилади. Бу — СССР халқлари Спартакиадасида енгил атлетика бўйича ҳисобга олинадиган биринчи мусобақадир.

Москвалик Владимир Куц биринчи бўлиб маррага етиб келади. У 10 минг метрлик масофани 28 минут 57,8 секундда босиб ўтади. Шу тариқа у СССРнинг илгариги рекордини 1,4 секунд яхшилаб, СССРнинг янги рекордини қўяди. Украина спортчилари Чернявский ва Ануфриев иккинчи ва учинчи ўринни оладилар.

Ленин орденли Давлат Марказий физкультура институтининг студентлари яшил майдонни эгаллайдилар.

Студентлар майдонни «Гимнастика зали»га айлантириб, ўз маҳоратларини намойиш қиладилар.

Студентлар майдондан чиқиб кетишлари билан касаба союзлари спорт жамиятларининг гимнастикачилари пайдо бўладилар. Улар стадионга бир йўла тўрт дарвозадан кириб келадилар. Гимнастикачилар турли касблардаги ишчиларнинг ҳаракатларини моҳирлик билан намойиш қилиб кўрсатадилар.

...Стадиондаги алоҳида йўлда мотоцикллар ғизиллаб бормоқда. Олдинги машинадаги спортчи СССР халқлари Спартакиадасининг эмблемаси солинган оқ байроқни кўтариб бормоқда. Зангори байроқларга «Беш йилликни муддатидан олдин бажарамиз» деган сўзлар ёзилган. Акробатлар ўз санъатларини намойиш қилиб кўрсатадилар. Касаба союзларининг спортчилари шундай усталик билан тўпланадиларки, натижада жуда катта иккита шестерня шакли ҳосил бўлади. Бу жонли шестернялар ҳаракатга келадилар. Улар яна ажойиб ҳаракатлар қилиб, кўк ва қизил байроқчалар билан «Жаҳонга тинчлик», «Меҳнатга шон-шарафлар бўлсин» деган сўзларни ёзиб кўрсатадилар. Уларнинг тузилиши яна бир ўзгариши билан: «КПССга шон-шарафлар бўлсин» деган янги сўзлар пайдо бўлади. Ниҳоят кўмкўк майдонда қизил юлдуз шакли, унинг кетидан эса ўроқ ва болға шакли ҳосил бўлади.

Гимнастикачиларнинг машқлари тугади. Уларнинг машқлари ўзининг усталиги ва гўзаллиги билан ҳаммани қойил қолдирди. Бу машқларда жуда кўп гимнастикачилар қатнашган бўлса ҳам, лекин зўр маҳорат билан ижро этилди.

Москванинг «Динамо» ва Марказий Совет Армияси Уйи футбол командалари майдонга чақирилади. Мамлакат чемпионатининг иккинчи даврасидаги мусобақа бошланади.

Трибуналарда гулдурос қарсаклар гувуллайди. Томошабинлар Москва-Харьков-Киев - Минск-Москва маршрути бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ кўп кунлик велосипед пойгасининг маррага етиб келган қатнашчиларини шундай қарсаклар билан кутиб оладилар. Спортчилар учта иттифоқчи республика йўлларида 15 кун давомида қизғин кураш олиб бордилар. Улар 2.500 километрдан кўпроқ йўл босиб ва қийин мусобақани тугаллаб бугун стадионга келдилар. Москвалик Ю. Колёдов охирги этапда биринчи бўлиб маррага етиб келди.

Футбол мусобақасида танаффус бўлган вақтда хотин-қиз ва эркак командаларининг 4х200 эстафетаси бўлди. Мамлакатнинг эркаклар терма командаси СССРнинг янги рекордини қўйди. Бу команда эстафетани маррага 1 минут 24,7 секундда олиб келди. Бу команда Б. Токарев ва В. Сухарев (Москва), Л. Бартенев (Киев) ва А. Игнатьевдан (Ленинград) иборат эди.

Москвалик машҳур икки команданинг футбол мусобақаси 2:2 ҳисобида дуранг бўлиб тугади. Футболчилар ўйини тамом бўлгандан кейин кўп кунлик велосипед пойгаси ғолибларини шарафлаш ва мукофотлаш маросими бўлди.

Спорт байрами беш соатдан кўпроқ давом қилди. Бу байрам оммавий совет спорт ҳаракатининг муваффақиятларини, Совет Иттифоқи халқларининг бузилмас қардошлик дўстлигини ёрқин намойиш қилиб кўрсатди.

* * *

Мамлакатимиз меҳнаткашлари Бутуниттифоқ Физкультурачилар кунини кенг нишонладилар. Шаҳарларда, кўп қишлоқларда оммавий спорт мусобақалари, халқ сайиллари бўлди.

Ленинградда ва Киевда гимнастикачилар, енгил атлетикачилар, футболчилар ўз маҳоратларини кўрсатдилар. Ленинградликлар ҳамиша дам оладиган Петродворецда ўтказилган халқ сайиллари вақтида кўнгилли спорт жамиятлари спортчиларининг мусобақалари бўлди. Киевлик минглаб кишилар Днепр дарёси бўйида туриб эшкакли ва елканли қайиқларининг пойгаларини томоша қилдилар.

Грузия пойтахти Тбилиси аҳолиси шаҳарнинг марказий магистрали Руставели проспектидан ўтган велосипедчилар эстафетасини қизиқиб кузатди. «Тбилиси денгизи» бўйига жуда кўп одам тўпланди. Бу ерда ватерполочиларнинг, сузувчиларнинг мусобақалари ўтказилди.

Таллинда, Сталинободда, Фрунзеда, Владивостокда, Томскда, Махачқалада, Гроднода Бутуниттифоқ Физкультурачилар куни шарафига оммавий мусобақалар бўлди. (ТАСС).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Иван Исидорович Носенконинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида

Совет Иттифоқи кемасозлик саноатини ривожлантиришда ва денгиз флотини барпо қилишда ўртоқ **И. И. Носенконинг** қилган ғоят катта хизматларини эътиборга олиб, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қарор қиладилар:

1. У, Николаевдаги кемасозлик заводида кўп йиллар ишлаб, оддий ишчидан то бош кемасоз даражасигача кўтарилганлигини эътиборга олиб, бу заводга Иван Исидорович **Носенко** номи берилсин ва бундан буён шу завод **И. И. Носенко номидаги Николаев** кемасозлик заводи деб аталсин.

2. **И. И. Носенко** номидаги Николаев кемасозлик заводида Иван Исидорович Носенконинг бюсти ўрнатилсин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ. **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.**

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

КПСС XX съезди қарорларидан илҳомланган областимиз пиллачилари пилла қуртлари боқишни намунали уюштириб, 5 августда пилла тайёрлаш планини 100,1 процент қилиб бажардилар. Ҳаммаси бўлиб давлатга 923 тонна пилла етказиб берилди. Бу, пилладан энг кўп ҳосил олинган 1954 йилдагига нисбатан 53 тонна кўпдир.

Областимиз пиллачилари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, пландан ташқари яна 10 тонна пилла топширишга қарор қилдилар.

Областда пилла тайёрлаш қизғин давом эттирилаётир.

Ленинча миллий сиёсат тантанасининг ёрқин ифодаси

(Ўзбекистон ССР Фанлар академияси вице-президенти С. Ю. ЮНУСОВ билан суҳбат)

СССР Министрлар Советининг Тошкентда Ядро физикаси институти ташкил этиш тўғрисидаги Қарорини Ўзбекистон олимлари бениҳоя мамнуният ҳислари билан кутиб олдилар.

Бу қарор партия ва ҳукуматнинг Совет Ўзбекистони экономикасини ва маданиятини яшнатиш ҳақида қилаётган ғамхўрлигининг янги ёрқин ифодаси бўлиб, илм-фанни ривожлантиришда республикамиз анча катта муваффақиятларга эришганлигини яққол кўрсатади.

Тошкентда Ядро физикаси институти ташкил қилиниши шунинг натижасидирки, Совет ҳокимияти йилларида ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш асосида, улуғ рус халқининг ва СССРдаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами билан Ўзбекистонда йирик илмий-техника базаси вужудга келтирилди, мураккаб илмий проблемаларни муваффақиятли ҳал қила олишларини амалда исботлаган кўпгина олимлар етиштирилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси бирлаштирган 24 та илмий-текшириш муассасасининг ўзидагина ҳозирги вақтда 650 дан кўпроқ олим ишлаб турибди. Улардан кўпларининг асарлари республикамиздан бошқа жойларда ҳам машҳурдир. Ўзбекистонда фан урушдан кейинги йилларда айниқса кучли равишда ривожланди. Шу вақт ичида партия ва ҳукуматнинг топшириқларига мувофиқ хўжалик ва маданий қурилиш ишлари анча кенгайтирилди. Шу давр ичида Академиянинг илмий муассасалари кўп миқдорда энг мукаммал ускуналар олдилар. Илмий муассасаларнинг сони ҳам кўпайди. Масалан, республиканинг талаблари ўсганлиги муносабати билан яқинда Академия ҳузурида Сув хўжалиги институти, шунингдек Ўсимлик хомашёси ва пахта химияси институти ташкил қилинди.

Ўзбекистон олимлари КПСС XX съездининг олтинчи беш йиллик тўғрисидаги Директиваларига амал қилиб, ишлаб чиқариш билан алоқани мустаҳкамламоқдалар, илмий-текшириш ишларининг сифатини тўхтовсиз яхшиламоқдалар. Физика-техника институтининг коллективи самарали ишламоқда. Бу институтнинг лабораторияларида халқ хўжалигига доир энг муҳим проблемалар ҳал этилмоқда. Қишлоқ хўжалиги, химия, энергетика, геология соҳасида ишлаётган олимлар, шунингдек гуманитар илмий-текшириш институтларининг коллективлари коммунистик қурилиш ишига борган сари кўпроқ ҳисса қўшаётирлар.

Ўзбекистон олимларининг ишида атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқ бўлган проблемалар кўзга кўринарли ўрин тутади. Ҳозирги вақтда Тошкентда, Самарқандда ва республиканинг бошқа шаҳарларида кўпгина олимлар ана шу масалани ҳал этиш соҳасида ишламоқдалар. Академия ҳузуридаги қишлоқ хўжалик институтининг коллективи нишонли атомларни ўсимликшунослик ва чорвачилик соҳасидаги тадқиқотларда бундан бир неча йил илгариёқ қўллана бошлаган эди. Нишонли атомлардан фойдаланиш, жумладан, ғўзани фосфор ва азотли ўғитлар билан озиқлантиришдаги илгари аниқ бўлмаган бир қанча процессларни аниқлаш, далаларнинг ҳосилини оширишга ёрдам берадиган тавсияномаларни ишлаб чиқиш имкониятини берди. Қоракўл қўйларида модда алмашиш процесси радиактив элементлар ёрдами билан ўрганилмоқда. Атом энергияси соҳасидаги энг янги фан ютуқлари химикларга ҳам хизмат қилмоқда. Улар минерал ўғитларнинг энг эффектив бўлган турларини қидириб топмоқдалар. Пахта далаларини шўр сизот сувларидан ҳимоя қилиш усулларини белгилаётган гидрогеологларга ҳам атом энергияси соҳасидаги фан ютуқлари катта ёрдам бермоқда. Ўзбекистоннинг кўпгина медицина муассасаларида диагностика учун ва оғир касалликларни даволаш учун радиактив элементлар қўлланилмоқда. Физика соҳасида ишлаётган олимлар атом энергиясидан халқ хўжалиги манфаатларида фойдаланиш соҳасида катта ишлар олиб бормоқдалар.

Тошкентда Ядро физикаси институти ташкил этилиши мана шу соҳадаги ишларни янада самаралироқ қилиш имкониятини беради, илмий тадқиқотларни кучайтириш ва атом энергиясини халқ хўжалигида янада кўпроқ қўлланиш соҳасида янги перспективаларни очиб беради.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳозир янги институтнинг биноларини қуришга ва институт учун ажратиладиган ускуна ҳамда аппаратурани қабул қилиб олишга тайёргарликни кучайтириб юборди. Ҳамма ташкилий ишларни қисқа муддатда тугаллаш учун бутун чоралар кўрилмоқда.

Янги институт Шарқда жуда йирик илмий муассаса бўлади. У катта илмий шаҳарчадан иборат бўлиб, унинг территориясида экспериментал атом реактори биноси билан бир қаторда, биринчи даражали техника билан таъминланган жуда кўп лабораториялар ҳам жойлашади. Институт атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасидаги илмий тадқиқотларнинг бутун комплексини олиб боради. Бу ерда назарий тадқиқотлар билан бир қаторда физика, химия, биология, медицина соҳасида экспериментал ишлар ҳам ўтказилади. Институт лабораторияларида Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларнинг олимлари ҳам ишлай олади, улар Ўзбекистон олимларининг азиз меҳмонлари бўлади.

Партия ва ҳукуматнинг Ўзбекистонда фанни ривожлантириш тўғрисидаги оталарча қилаётган ғамхўрлиги республикамиз олимларининг ижодий ғайратини янада оширмоқда, уларни социалистик Ватанимизни янада яшнатиш, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида меҳнат соҳасида янги муваффақиятларга илҳомлантирмоқда. (ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Колхозчилар ўртасида сиёсий доклад ва лекциялар ташкил этилмаётир

Мўл ҳосил етиштириш учун кураш манфаатлари партия ташкилотларидан шу кунларда колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтиришни, уларнинг кун сайин ўсиб бораётган маънавий эҳтиёжларини тўла қондиришни талаб этади. Бу соҳада партия ташкилотлари томонидан меҳнаткашлар ўртасида уюштириладиган сиёсий докладлар ва лекциялар катта роль ўйнайди. Афсуски, айрим район партия ташкилотлари бу муҳим ишга тегишинча эътибор бермаётирлар. Бунга мисол қилиб Боёвут район партия ташкилотини кўрсатиш мумкин. Райондаги кўпчилик колхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари колхозчилар оммасини сиёсий жиҳатдан тарбиялашда улар ўртасида ўтказиладиган сиёсий докладлар ва лекциялар нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини ҳануз тушуниб етмаганлар.

Масалан, Карл Маркс номли колхозни олиб қарайлик. Бу ерда на район ва на колхоз раҳбарлари колхозчилар ўртасида сиёсий доклад қилмаётирлар, лекциялар ўқимаётирлар. Чунки колхоз партия ташкилоти (секретари ўртоқ Жўра Холмуродов) ҳузурида лекторлар группаси ташкил этилмаган, докладчилар танланмаган. Аммо бундан партия ташкилоти бундай имкониятга эга эмас, деган хулоса келиб чиқмайди. Партия ташкилоти ҳисобида 43 коммунист туради. Улар орасида олий ва ўрта маълумотли ўқитувчилар, қишлоқ хўжалик мутахассислари ҳам бор. Лекин улардан фойдаланиш колхоз партия ташкилоти учун гўё мушкул иш бўлиб туюлмоқда. Ҳамма имконият бўлатуриб, бу йил колхозчилар учун бир марта ҳам доклад ва лекция ташкил этилмаганлиги ғоят ажабланарли бир ҳолдир.

Колхозчилар ўртасида олиб борилаётган сиёсий агитация ишларининг савияси ҳозирги талаблар даражасига кўтарилмаган. Партия ташкилоти ҳузуридаги агитколлектив составида 26 агитатор бор. Улар кўпинча газета ўқиб бериш, шунчаки енгил-елпи суҳбат ўтказиш билангина қаноатланмоқдалар. КПСС XX съездининг қарорлари муносабати билан олтинчи беш йилликда қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари олдида турган улуғвор вазифалар, колхоз экономикасини юксалтириш, кам меҳнат ва маблағ сарфлаб, кўп ва арзон маҳсулот олиш учун нималар қилиш кераклиги колхозчилар ўртасида суст пропаганда қилинаётир.

Колхозчилар учун сиёсий доклад ва лекциялар ташкил этишга райондаги бошқа колхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ҳам шундай эътиборсизлик билан қарамоқдалар.

Молотов номли колхоз райондаги энг йирик колхозлардан бири ҳисобланади. Колхозда 1.225 гектар ерда пахта етиштирилмоқда. Колхоз аъзолари ҳар гектар ердан 28 центнердан ҳосил етиштиришга сўз берганлар.

Партия ташкилоти колхоз экономикасини янада ривожлантириш учун курашга чинакам бошчилик қилиш колхоз аъзоларининг истак ва талабларини яхши билиши, уни қондиришга кун сайин катта эътибор бериши, улар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни тобора кучайтириши лозим. Лекин у бу муҳим масала билан кўнгилдагидек шуғулланмаётир. Партия ташкилоти колхозчилар ўртасида олиб бориладиган сиёсий агитацияни фақат агитаторларнинг газета ўқиб беришидангина иборат, деб тушунади.

Оммани тарбиялаш учун сиёсий агитациянинг барча формаларидан фойдаланиш, лекция пропагандасини кучайтириш лозим эканлиги унитиб қўйилмоқда. Колхоз аъзолари кўп вақтдан буён доклад ва лекция эшитиш имкониятидан маҳрум бўлиб келмоқдалар.

Қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида лекция пропагандасини кучайтиришга ҳам эътибор берилаётганини район партия комитети раҳбарларининг ўзлари ҳам очиқ эътироф этадилар. Ваҳоланки, бу масалани фақат эътироф этиш билангина ҳал этиш мумкин эмаслиги ҳар бир кишига аёндир.

Ўтган йили район партия комитети ҳузурида 18 кишидан иборат сиёсий докладчилар ва лекторлар группаси ташкил этилган эди. Группа составида район партия комитетининг секретарлари М. Равупов, А. Битиев, райкомнинг МТС зонаси бўйича секретари Э. Исломов, район партия комитетининг бўлим мудирлари Р. Жумаев, А. Вагапов, район ижроия комитетининг раиси Бердиназаров, МТС директори Бараев ва партия бюросининг секретари Қурбонов ва бошқа ўртоқлар бор. Бундан ташқари рўйхатларда сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамият район бўлимининг 20 дан ортиқ, район маданият бўлимининг 16 лектори ҳам бор. Ҳамма иллат шундаки, район партия комитети ва унинг бюроси сиёсий докладчи ва лекторлардан иборат ана шу катта кучни ишга солмаётир, ундан аҳоли ўртасида лекция пропагандасини кучайтиришда фойдаланмаётир.

Район партия комитети бюросининг аъзолари, секретарлари ва бўлим мудирлари бошқалардан талаб қилиш билан бир қаторда ўзлари шахсан намуна кўрсатишлари, меҳнаткашлар ўртасида вақти-вақти билан сиёсий доклад ва лекциялар ўқиб туришлари керак. Агар район партия комитетининг секретари Битиев, райкомнинг МТС зонаси бўйича секретари Исломов, пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Жумаев ўртоқларнинг айрим колхозларга бориб, у ердаги активлар билан қилган баъзи бир суҳбатларини ҳисобга олмаганда, улардан биронтаси ҳам бу йил колхозчилар ўртасида маълум темада доклад ва лекция ўқимаганлар.

Шуни ҳам айтиш керакки, район партия комитетининг пропаганда ва агитация бўлимидаги маълумотга қараганда кейинги икки ой ичидагина жойларда ўнлаб лекциялар ўқилган. Лекин колхоз партия ташкилотларининг секретарлари, колхоз активлари ва колхозчилар буни инкор этадилар.

— Район партия комитети ҳузурида, — дейди Молотов номли колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ Маҳмуд Ҳатамов, — сиёсий докладчилар ва лекторлар группаси бор деб эшитамиз. Лекин докладчилар билан лекторларнинг кимлардан иборат эканлигини, ҳаммадан муҳими улар нима билан шуғулланаётганлигини билмаймиз.

Модомики аҳвол шундай экан, район партия комитети ҳузуридаги лекторлар группаси ҳам сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамият район бўлимининг ҳамда район маданият бўлимининг лекторлари ҳам фақат қоғоздагина бор бўлиб, амалда эса улар сиёсий доклад қилиш ва лекциялар ўтказишга жалб қилинмаганлар. Бундан, район партия комитети раҳбарларида фақат докладчи ва лекторларнинг рўйхатини тузиб қўйиш билан кифояланиб қолиш каби осонгина йўлни ахтариш тенденцияси борлиги яққол сезилмоқда.

Ҳозирги шароитда партия ташкилотлари олдида турган асосий вазифалардан бири—меҳнаткашлар оммасини КПСС XX съезди қарорларини амалга ошириш учун курашга кенг сафарбар этишдан иборат.

Боёвут район партия комитети ва унинг бюроси бунга жиддий эътибор бериши, меҳнаткашларни сиёсий жиҳатдан тарбиялаш ишини тубдан яхшилаши лозим.

Ҳ. АБДУСАМАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Ўзбекистон металлургия заводининг пўлат эритувчиси Амет Мумедлаев илғорлар тажрибаси асосида ишлаб, пўлатни графикда белгиланганидан 1-1,5 соат илгари эритмоқда. **Суратда:** (чапдан) **А. Мумедлаев** ва ёрдамчи пўлат эритувчи **А. Ростовцев** печь ичида эриётган пўлатни автоматик приборлар орқали кузатмоқдалар.

А. Ким фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси.).

Кўркам боғ қўйнида

Кўмирчилар касаба союзи район комитетига қарашли Оҳангарон пионерлар лагери (бошлиғи ўртоқ Ғ. Қосимов) шаҳар марказидан 12 километр масофада бўлиб, баланд тоғлар қўйнига жойлашган. Лагерь территориясини қорли Чотқол ва Қурама тоғ тизмалари қуршаб олган. Чет сув сойи ва Оҳангарон дарёси лагерь ёнидан ўтади. Хуллас, Оҳангарон пионер ва ўқувчиларининг соф ҳавода эркин дам олишлари учун қулай табиий шароитларнинг ҳаммаси мавжуд. Лагерда асосан кончилар, бинокорлар, энергетиклар, транспортчилар ва бошқа касбдаги кишиларнинг фарзандлари тарбияланмоқдалар. Лагерга тажрибали педагоглардан тарбиячилар ва пионер вожатийлар бириктирилган. Пионерлардан олти отряд ташкил этилган бўлиб, ҳар бир отрядда 40 дан ортиқ бола уюшган. Бу отрядлар тарбияланувчиларнинг ёшига ва ўқийдиган синфига қараб тузилган.

Пионерлар лагерида сермазмун ва кўнгилли дам олиш учун ҳамма шароит яратиб берилган. Чиройли-чиройли беседка ва шийпонлар, шинамгина кутубхона ва қироатхоналар, кўркам палаталар, чўмилиш бассейни ҳамда спорт майдончалари тарбияланувчиларга хизмат қилмоқда.

«Шахтёр» клубининг кутубхонаси пионерларга совға қилиб кўчма кутубхона юборди. Унда рус ва ўзбек адабиёти намояндаларининг болаларга оид китоблари, шунингдек турли журнал ва газеталар бор.

Лагерда бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ташкил этилган. Пионер ва ўқувчилар бу тўгаракларда СССР халқлари қўшиқларини, рақсларини, совет композиторларининг оммавий қўшиқларини севиб ўрганмоқдалар. Волейбол, футбол, бокс, сузиш каби спорт секцияларига аъзо бўлган моҳир ёш спортчилардан отрядлар ва умумлагерь командалари тузилган. Отрядлар ўртасида ҳамда қўшни лагерь командалари билан тез-тез спорт мусобақалари бўлиб туради.

Ёш натуралистлар тўгараги лагерь атрофини ўрганиш учун экскурсиялар ташкил қилмоқда. Пионер ва ўқувчилар экскурсияларда бўлиб, жонажон мактаблари учун гербарий ва коллекциялар тўпламоқдалар.

Лагерда тарбияланаётган болалар билан донгдор шахтёрлар, бинокорлар, энергетиклар, чўпонлар ва пахтакорларнинг учрашувлари ҳам уюштирилмоқда. Катта Оҳангарон қурилишига келган комсомол ва ёшлар билан бўлган учрашув пионерларда катта таассурот қолдирди. Оҳангарон қурувчилари ўзларининг ишлаб чиқаришда эришаётган муваффақиятлари, Оҳангароннинг келажаги ҳақида сўзлаб бердилар.

Лагерда бу йилги болаларни соғломлаштириш кампанияси даврида ҳаммаси бўлиб пионер ва ўқувчилардан 900 дан ортиқ бола дам олади.

Я. ТЎХТАЕВ.

Намунали кутубхона

Тошкент шаҳар Марказий районидаги Пушкин номли кутубхона ходимлари кенг китобхонлар оммасининг талабларини ҳисобга олиб, аҳолига намунали, маданий хизмат қилмоқдалар

Кутубхонада тез-тез китобхонлар конференциялари ўтказиб турилади. Кутубхона ходимлари кейинги ойларда Ильич номли заводда ёзувчи Воронинанинг «Рибаковлар», электролампа заводида ёзувчи Граниннинг «Изловчилар» романлари ҳақида китобхонлар конференциясини ўтказдилар.

КПСС XX съезди материалларини кенг пропаганда қилиш мақсадида китоб витринаси ва фото-монтаж, «СССРда техника прогресси» деган темада техника китоблар витринаси ташкил этилди. Китобхонларга қулайлик туғдириш учун ўқишга тавсия этилган китобларнинг рўйхати кўзга кўринарли жойга осиб қўйилган.

Китобхонлар сони кун сайин ортиб бормоқда. Ҳозир кутубхонанинг 20000 га яқин китоби, 900 дан ортиқ актив китобхони бор. Кутубхона марказий ва республика газета ҳамда журналларидан ҳам олиб туради.

Кутубхона Марказий райондаги олий ўқув юртларининг ва техникумларнинг студентларига, мактаб ўқувчиларига ҳамда саноат корхоналарининг ишчи, хизматчи, инженер, техник ходимларига намунали хизмат кўрсатмоқда.

Яқинда бу кутубхона Максим Горький номидаги болалар паркининг кўркам ва хушманзара жойига қурилган икки хоналик катта бинога кўчиб чиқди.

М. МИРХЎЖАЕВ.

Қурилиш ишларидаги камчиликларга барҳам берилсин

Республикамизнинг кўмир базаси бўлган Оҳангарон шаҳри борган сари йирик саноат шаҳарларидан бирига айланмоқда. У ерда янги-янги ҳашаматли бинолар қад кўтараётир. Шу йилнинг ўзида шаҳардаги марказий посёлкада ва комсомоллар шаҳарчасида ўнлаб янги бинолар қурилди. Комсомол путёвкаси билан ишга келган ёшлар учун янги ошхона, чойхона, магазин бинолари қурилиб, ишга туширилди.

Аммо шу билан бирга қурилиш ишларида жиддий камчиликлар ҳам бор. Жумладан, «Узбекшахтострой» трести бўйича шу йилнинг 6 ойлик плани 53,2 процент бажарилди, холос. Трестга қарашли 2-қурилиш бошқармаси бўйича 6 ойлик план 46,5 процент, 3- қурилиш бошқармаси бўйича 80,4 процент бажарилди.

3-қурилиш бошқармаси олдида 1956 йилда 22 минг квадратметр майдонли янги бинолар қуриш, шунингдек ҳаммом, ошхона, касалхона бинолари қуриш каби муҳим вазифалар турибди, 2-қурилиш бошқармаси эса шу йилнинг ўзида ёғоч буюмлари ишлаб чиқариш комбинати, бетон заводи, полигон, механика устахонаси ва подземгазнинг биринчи понелини ишга тушириши керак. Афсуски, бу бошқармаларнинг ҳаммасида ҳам қурилиш ишлари жуда секинлик билан олиб борилаётир. Бунга асосий сабаб шуки, қурилиш бошқармаларида мавжуд машина ва механизмлардан ва ишчи кучидан тўла фойдаланилмаётир. Масалан, экскаватордан фойдаланиш 60 процент, скреперлардан фойдаланиш 16 процент, бульдозерлардан фойдаланиш 70 процент, башняли кранлардан фойдаланиш 60 процент ва автомобиль кранларидан фойдаланиш 50 процентни ташкил этади.

Трестга қарашли подземгазда ўтган ярим йил давомида белгиланганидан 900 минг сўмлик иш кам бажарилди. Бунга сабаб шу бўлдики, участкаларда иш фронти яратиб берилмади. Монтаж ишлари учун труба ва зарур бўлган асбоб-ускуналар етишмайди.

Ўпар тоғ разрези қурилишида 6 ойлик план атиги 50 процент бажарилди. Қурилиш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Масягин ишчиларнинг унумли ишлашлари учун қулай шароит яратиб бермаётир. Яқинда бу бошқармага 2 та автомашина, бульдозер ва экскаватор келтирилди. Бироқ бу машиналардан тўла фойдаланилмаётир. Бошқармадаги участка ва бригадаларда социалистик мусобақа юзаки ташкил этилган. Мусобақа натижалари ўз вақтида якунланиб турилмайди.

«Узбекшахтострой» трестига қарашли ҳамма қурилиш бошқармаларида оммавий-сиёсий ишлар ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Ишчилар учун сиёсий, оммавий, илмий темаларда доклад, суҳбатлар уюштирилмайди. Ишчилар ўртасида меҳнат интизоми бўшашиб кетган, ишга кеч чиқиб, эрта қайтиш ҳоллари юз бермоқда. 3-қурилиш бошқармасининг бригадири ўртоқ Ножинков 27 июндан 5 июлгача ишга келмасдан, маст бўлиб юрган. Натижада шу кунларда бригада аъзолари иш нормаларини бажармаганлар.

Кўмир разрезини реконструкция қилиш ва янги кўмир разрезини очиш ишлари ҳам жуда секин олиб борилаётир. «Узбекшахтострой» тресги раҳбарлари (бошлиғи ўртоқ Бурмистров) эса қурилиш бошқармаларидаги бу камчиликларни йўқотиш ўрнига, кўпинча идорадан туриб буйруқ бериш ёки телефонбозлик қилиш билан шуғулланмоқдалар.

Қурилиш бошқармалари июль ойида ҳам бир меёрда ишламади. Июль ойи плани трест бўйича ҳам, қурилиш бошқармалари бўйича ҳам бажарилмай қолди. Агар иш бу аҳволда кетаверса, юзаки раҳбарлик қилинаверса қурилиш ишларида жиддий бурилиш бўлмайди.

«Узбекшахтострой» тресги раҳбарлари мана шу камчиликларни тезда тугатишлари керак. Бунинг учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиш зарур.

И. АҲМЕДОВ.

Завод техника базаси кенгаймоқда

«Ташкенткабель» заводи Иттифоқимиздаги йирик корхоналардан бири бўлиб, бу ерда мамлакатимизнинг турли районларида қурилаётган электростанциялар учун симлар ва кабеллар ишлаб чиқарилади. Заводга Иттифоқимиздаги йирик ГЭС қурилишларидан ва халқ демократияси мамлакатларидан турли заказлар келиб туради. Мана шу заказларни кўнгилдагидек бажариш, сифати яхши ва арзонга тушадиган кабелларни кўплаб ишлаб чиқариш асосан кадрларнинг техника билим даражасига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам завод маъмурияти, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари ишчи ва мастерларнинг, инженер ва техникларнинг техника билимини ошириш тўғрисида тинмай қайғираётирлар.

Завод ҳузурида электромеханика техникуми бор. Бу техникум саноат корхоналари ускуналари бўйича совуқ металларга электр қуввати билан ишлов бериш бўйича, резина тайёрлаш бўйича техник-электриклар тайёрлаб чиқараётир. Барча цех ва лабораториялардаги ишлаб чиқариш командирларининг деярли кўпчилиги шу техникумда тайёрланган кадрлардир. Бу йил техникум ёш ишчилардан юзга яқинини ўқишга қабул қилади. Бу ўтган йилгидан анча кўпдир.

Бундан ташқари завод кадрлар тайёрлаш бўлими барча ишчи ва мастерларнинг техника минимумини эгаллашини, инженер-техникларнинг эса индивидуал равишда ўз техника савиясини ошира боришини таъминлаш, новаторларнинг илғор иш методларини оммалаштириш юзасидан бир қанча ташкилий-техника тадбирларни амалга ошираётир. Жумладан, корхона техника кутубхонаси кенгайтирилди ва унинг китоб фонди анча байитилди, янги адабиётлар келтирилди. Яқинда янги техника кабинети ишга туширилди. Кабель, оддий электр симлари ва резина ишлаб чиқариш соҳасида Ватанимиз ҳамда чет эл техникаси эришган ютуқларни намойиш қиладиган 22 стенд билан жиҳозланган бу кабинет ишчи ва хизматчиларнинг севимли жойига айланган.

Завод марказий лабораторияси, резина ишлаб чиқариш, электротехника, химия, металшунослик, контрол-ўлчов асбоблари лабораторияси янги ва энг янги ускуналар билан жиҳозланди. Бу ишларга бир неча юз минг сўм маблағ сарфланди.

Завод техника базасини кенгайтиришда ва кўпгина мураккаб илмий-техника масалаларини ҳал қилишда Москва кабель саноати илмий-текшириш институтининг Тошкент филиали ходимлари ҳам катта ёрдам кўрсатмоқдалар.

З. ИСРОИЛОВ.

ТАНҚИД ВА БИБЛИОГРАФИЯ

Ўзбек аёллари ҳақида йирик асар

Ўзбек хотин-қизлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаларини мустаҳкамлаш учун курашиб, совет ҳокимиятининг дастлабки йиллариданоқ эрлар билан бир сафда туриб мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида актив қатнашдилар. Улар ўз озодлик ҳуқуқларини қўлга киритишда оғир ва шарафли йўлни босиб ўтдилар. Ёзувчи Асқад Мухтор «Опа-сингиллар»[1] романида ўзбек аёлларининг ўз озодликлари учун олиб борган курашларини бадиий образларда, кенг умумлашмаларда тарихий ҳаққониятлик билан тасвирлайди.

Асқад Мухтор ўз асарида хотин-қизлар озодлиги масаласини Ўзбекистонда саноатни ривожлантириш, Ўзбекистонда ишчилар синфининг шаклланиши, рус халқи билан ўзбек халқи ўртасидаги дўстлик алоқасининг мустаҳкамланиши каби масалалар билан чамбарчас боғлиқ ҳолда ифода этган.

Асарнинг асосида антагонистик конфликт ётади. Бу конфликт янги туғилган ва тобора мустаҳкамланиб бораётган социалистик тузум, социалистик идея билан ўз мавқиини йўқотган, кескин зарбага учраган контрреволюцион идея ва эскилик сарқитлари ўртасидаги курашдан иборат. Романда воқиа ривожланиши билан асар конфликти ҳам тобора ривожланади ва ниҳоят, бу конфликт социалистик идеянинг, совет кишиларининг ғалабаси, синфий душманларнинг охиригача тугатилиб, тор-мор этилиши билан ҳал бўлади.

Асарнинг асосий қаҳрамонлари социалистик жамиятни мустаҳкамлаш, қийинчиликларни зўр чидам ва матонат билан енгишга отланган ўзбек совет хотин-қизларидир. Коммунистик партия раҳбарлигида бир умр озодликка чиққан, бахтли ҳаётга қадам қўйган Онахон, Жўрахон, Рузвон кампир, Ҳожияхон каби илғор аёллар орқали ёзувчи социалистик тузум натижасида ўз инсоний ҳуқуқини таниган, жамиятимизнинг тараққиётида актив иштирок этаётган совет аёлларининг умумлашган образини чизади.

Автор Жўрахон образида революциянинг дастлабки йилларидаёқ хотин-қизлар озодлигини амалга оширишда партиянинг сиёсатини хотин-қизлар оммаси ўртасида изчиллик билан қўллаган, бу йўлда тўсиқ бўлган душманларга қарши мардона курашган ва бу курашда душман қўлида ҳалок бўлган ўзбек аёлининг ёрқин образини гавдалантиради. Халқ душманларининг фитналари, иғво ва қаршиликлари, ваҳшийликлари илғор хотин-қизларни озодлик йўлидан қайтара олмади, балки душманларга нисбатан шафқатсиз бўлишга, сезгирликка ўргатди. Бу эса асарнинг бош қаҳрамони Онахон образида яққол кўзга ташланади. Ёзувчи, эри революция кунларида ҳалок бўлган, икки бола билан бева қолган Онахон образида оддий уй чўрисидан ўз ҳуқуқи учун курашган, жамият ишида актив иштирок қилувчи ташкилотчи, раҳбар даражасига кўтарилган совет аёлининг образини яратади. Бу образ шунинг учун ҳам тўлақонли чиққанки, автор Онахоннинг ҳаёт йўлини турли тарихий фактлар ва тарихий шароит билан биргаликда ривожланишда кўрсатади.

Содда, ўз оиласи қобиғига ўралган, моддий ҳаёт оғирлиги, эски урф-одатлар асоратида эзилиб, турмуш кечирган Онахон бора-бора социалистик жамиятимизнинг актив иштирокчиси, республикамизнинг тўнғич тикув фабрикасининг директори даражасигача кўтарилади. Автор бу процессни асар воқиасининг ривожида кўрсатади.

Онахон ўзининг ташкилотчилик фаолиятини жамоатчи Жўрахон, Ефим Данилович, София Борисовна ёрдамида, уларнинг дўстона ҳамкорлигида бошлайди. У ўзи каби уй ичида ўралиб қолган ўзбек хотин-қизларини ўтмиш асоратидан тамомила озод қилиш вазифасини қатъийлик билан амалга оширишда иштирок этади. Чунки хотин-қизлар озодлиги масаласи сиёсий масала эканлигини, бу масалага Коммунистик партия бевосита раҳбарлик, етакчилик қилаётганини онгли равишда тушунади. Шунинг учун бу муқаддас вазифани амалга оширишга барча илғор ўзбек аёллари қаторида Онахон ҳам бел боғлайди, бутун кучини, ҳаётини, қобилиятини шу ишга бағишлайди. Онахон фақатгина актив жамоатчи, раҳбаргина эмас, айни чоқда хотин-қизларнинг дўсти, сирдоши, маслаҳатчиси ва меҳрибони ҳамдир.

Ёзувчи Онахоннинг чуқур руҳий кечинмаларини, психологик ҳолатларини ҳам кўп ўринларда очиқ тасвирлай олган. Айниқса, бу нарса Жўрахоннинг душман қўлида ваҳшийларча ўлган чоғида, қизи Турсунхоннинг касал бўлиб тилсиз қолганида очиқ кўзга ташланади.

Асқад Мухтор тарихга реал ёндошиб, хотин-қизларни озодликка чиқаришда учраган қийинчиликни ҳар тарафлама, чуқур кўрсатишга ҳаракат қилади. Асарда ўз ҳуқуқини таниган Жўрахон, Онахон сингари илғор аёллар билан бир қаторда эскилик қолдиғига ўралиб қолган, бой-феодал оилавий муносабатлар асоратида эзилган ва унга кўникиб қолган, озодликнинг туб моҳиятини тушуниб етмаган хотин-қизлар образи ҳам усталик билан чизилади.

Романда Онахонларнинг озодлик учун бўлган курашларида Коммунистик партия, улуғ рус халқининг яқиндан берган ёрдами Ефим Данилович, Софья Борисовна образлари орқали ифодаланади. Бу образлар асардаги Жўрахон, Онахон, Эргаш, Ҳожия каби образлар билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, асарнинг асосий сюжет линиясининг ривожланишида, такомилида муҳим роль ўйнайди. Аёлларнинг Ефим Данилович, Софья Борисовнага бўлган ҳурмати, ишончи реал ҳаётий воқиалардан келтирилиб чиқарилади. Асарда Ефим Данилович синфий кураш оловида тоблан-ган, марксистик идея билан қуролланган, уни кенг халқ оммаси онгига изчиллик билан сингдириш учун интилувчи кекса коммунист сифатида намоён бўлса, Софья Борисовна Иваново-Вознесенск тикув фабрикасининг собиқ ишчиси, ўз ҳунарини, тажрибасини ўзбек хотин-қизларига бутун қалби билан ўргатувчи, уларга ғамхўр ва маслаҳатчи рус аёли сифатида гавдаланади.

Ёзувчининг муваффақияти фақат баъзибир ижобий образларни тўлақонли қилиб яратишдагина эмас, балки салбий образларнинг ҳам барча душманлик ишларини, хатти-ҳаракатини, ярамас қилмишларини, ифлос мақсадларини ҳам реалистик, тарихий ҳаққоният билан чизишидадир. Совет тузумининг тобора тараққий этишини, унинг борган сайин енгилмас кучга айланаётганини кўра олмаган халқ душманлари хотин-қизлар озодлигини бўғиш учун барча имкониятларини ишга соладилар ва шу йўл билан ёш совет тузумига зарар етказмоқчи бўладилар, «Афғон чойфуруш» номи билан танилган инглиз жосуси Эдгар Гладстон, Парихон отин деб ном чиқарган турк жосуси Фарҳунда, ерли бойлардан Нусратиллахўжа, миллатчи — жадид Наимий каби душман тўдалари ҳар қандай йўл билан бўлмасин ёш Совет давлатига зарба бермоқчи, шу билан ўзларининг душманлик ниятларини амалга оширмоқчи бўладилар. Романда уларнинг қабиҳ ишлари хоҳ катта, хоҳ кичик эпизодларда бирин-кетин очиб ташланади.

Асарда бир томонда янги ҳаёт қураётган, социалистик жамиятнинг буюк иншоотларини қуришга отланган совет кишиларининг ҳаёти, турмушдаги ўзгаришлар, меҳнатга онгли муносабат тасвирланса, иккинчи томонда эса совет халқининг эришаётган ютуқларини кўра олмаган, ундан талвасага тушган, умри тугаб бораётган халқ душманларининг руҳий ҳолати, маънавий қиёфаси, аянч аҳволи очилади.

Асқад Мухтор ўз қаҳрамонларининг ташқи қиёфасини — портретини, табиат кўринишларини чизишда ҳам кўп ўринларда муваффақият қозонган. Асар қаҳрамонларининг ташқи портрети унинг ички мазмунига мос ҳолда чизилади. Автор табиат кўринишларини ўз асарида оддий декоратив ҳолда чизмайди, балки воқиада иштирок этаётган персонажнинг ички кечинмаларини — шодлик ва изтиробини, ҳаёл ва руҳий кечинмаларини янада аниқ, реал очишга бўйсундиради. Бу нарсани асарда Турсуной касал бўлганида, Жўрахоннинг ваҳшийларча ўлдирилганида Онахоннинг руҳий азобланиши, Нусратиллонинг кечаси Эдгар Гладстон билан учрашиши, Онахоннинг партия сафига ўтиш олдидаги ҳаяжонланиши каби қатор эпизодларда кўриш мумкин. Шунингдек автор фақат табиат лавҳаларини чизиш билан кифояланмай, балки воқианинг қаерда ва қандай шароитда бўлаётганини тасвирлашга ҳам жиддий эътибор қилади.

Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар» романи ўзбек хотин-қизларининг янги ҳаёти—социалистик ҳаётни мустаҳкамлаш, уни ички душманлардан тозалаш учун олиб борган курашини ифодаловчи йирик бадиий асар бўлишига қарамай, айрим камчиликлардан ҳоли эмас. Романнинг камчилиги, аввало, унинг сюжет линиясининг ниҳоятда чўзилиб кетганлигида, баъзи иккинчи даражали, сюжетга алоқаси бўлмаган, гарчи алоқаси бўлса-да, сюжетнинг ривожига, унинг мунтазам йўналишига деярлик катта таъсир кўрсатмайдиган воқиалар, деталларни ҳам киритиб, уларни батафсил тасвирлашда сезилади.

Айрим воқиалар, ҳодиса ва эпизодлар асарда ифода этилмоқчи бўлган идеяни типиклаштириб кўрсатишга, образларнинг характерини аниқроқ чизишга мўлжалланган бўлса ҳам, аммо асосий идеянинг текис ва конкрет чиқишига деярли ёрдам бермайди, аксинча унинг чўзилишига, китобхон диққатининг асосий идеядан четга чиқиб кетишига олиб келади. Гарчи ёзувчи Башорат ва Турсуной образи орқали янги онг, янги туйғу, янги фазилат билан туғилиб келаётган ёш авлоднинг образини кўрсатмоқчи бўлса ҳам, аммо бу образларга боғлаб ифода этилган баъзи бир ҳодиса ва эпизодлар — Башорат билан Турсунойнинг мозордан ўтиши, Турсунойнинг Парихон отин иштирокида ўтказилган диний урф-одатларни диққат билан узоқ вақт кузатиши каби воқиалар мақсадга мувофиқ чиқмаган.

Асар сюжет линиясининг ниҳоятда чўзилиб кетганлиги, баъзи ўринларда иккинчи даражали ҳодиса ва эпизодлар кўпайиб кетганлиги композицияга бир қадар путур етказган. Ҳар бир ёзувчининг санъаткорлиги — новаторлиги асарда образ яратиш ва шу образлар орқали ифода қилинмоқчи бўлган идеяни изчиллик билан реал ифодалашга ва ана шу идеяни қизиқарли, пухта ўйланган композицияда ифода қилиш, сюжетни бир-бирига алоқадор бўлган воқиалар заминида қуриш каби принципларга тўлиқ риоя қилиши орқали ҳам ўлчанади. Шунинг учун бадиий асарда ифода этилган турли воқиа-ҳодисалар асарнинг асосий идеясини ҳар томонлама, чуқур ифодалашга ёки асарда иштирок этган персонажларнинг характерли бўлган хусусиятларини очишга хизмат қилиши лозим. Аммо Асқад Мухторнинг бу йирик асарида, авторнинг ана шу бадиий асар принципларига тўла эътибор қилмаганлиги сезилади. Натижада асар композицияси илгари сурилган идеяни текис, изчиллик билан ифода қилишга тўлиқ мослаштирилмаган. Натижада асардаги баъзи образлар тўлақонли бўлиб чиқмаган. Масалан, асарда Парихон отин, Афғон чойфуруш образлари ҳар томонлама, мукаммал ёритилмаган. Бу икки образнинг ўзига хос хусусияти, уларнинг ўзаро муносабати реал акс этмайди. Бу нарса фақат салбий образларда эмас, балки ижобий образларда ҳам ўзининг изини қолдирган. Бунга Абдусамат образи мисол бўла олади.

Асарда Абдусамат Ленин комсомолининг вакили сифатида берилади. Аммо асарда гавдаланган комсомол вакили Абдусамат бутун асар давомида ёш ҳаваскорлар тўгарагига раҳбарлик қилиш (бунда ҳам дирижерлик қилишдан, ҳаваскорларга гул тутишдан бошқа иш қилгани маълум эмас), плакат ёзиш каби иккинчи даражали майда-чуйда ишлар билан шуғулланади, унинг фаолияти ёшларни комсомол сафига тайёрлашда, фақат уларга устав бериш билан чекланади. Романда шонли Ленин комсомолининг жанговар иши, фаолияти ўз ифодасини тўла топмаган.

Асарнинг тилида ҳам баъзи нуқсонлар учрайди. Автор, айниқса, персонажларнинг диалогини узундан-узоқ тузади. Бу нарса, Жўрахон, Онахоннинг тилида кўп учрайди. Уларнинг баъзи мулоҳазалари 1-2 бетли қилиб берилган. Натижада кўп ўринларда асосий қаҳрамонларнинг тили қуруқ, риторик бўлиб қолган.

Умуман олганда, ёзувчи Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар» романи ўзбек хотин-қизларининг босиб ўтган шонли йўлини атрофлича, чуқурроқ тасвирлаб берувчи йирик асар сифатида қимматлидир. Асарнинг қайта нашрида ёзувчи юқоридаги камчиликларни тузатар деб умид қиламиз.

М. СУЛТОНОВА,
А. АБРОРОВ.

[1]) Асқад Мухтор. «Опа-сингиллар», роман, Ўздавнашр, 1955 йил.

Ғўзаларни талабига қараб суғориб, кўсакларнинг тез етилишини таъминлайлик!

☆

Мўл ҳосил тўпланмоқда

Кенг пахтазор, иш қизғин давом этмоқда. Колхозчиларнинг хушчақчақ овози баралла эшитилиб турибди. Биз 5-бригада ерларини айланиб, биринчи звенонинг пахта майдонига етиб келганимизда, звено бошлиғи Ш. Саидов ғўзаларга сув тарамоқда эди.

— Звеномизнинг 15 гектар пахта майдони бор,—деди у,—ҳар гектардан 45 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олганмиз. Лекин ғўзаларимизнинг ҳолати, уларда мўл ҳосил етишаётганлигини ҳисобга олиб, бемалол 50 центнердан ҳосил топшириш мумкинлигига ишонч ҳосил қилдик. Ҳозир ана шунга яраша фидокорона меҳнат қилмоқдамиз.

Бу звенонинг ғўзаларида ҳақиқатан ҳам мўл ҳосил тўпланаётир. Квадрат-уялаб ўстирилаётган ғўза шу кунга қадар 5 марта комплекс парваришдан чиқарилди. Ҳар бир туп ғўзада 8-10 тадан бўлиқ кўсак бор. Звенонинг азамат пахтакорлари социалистик мусобақа асосида ишлаб, июль ойи графигини ортиғи билан бажардилар. Бу давр ичида айниқса Ч. Топрова. Н. Фенкаева, Ҳ. Шоева каби ўртоқлар ташаббус ва ғайрат билан ишлаб, бошқаларга ўрнак бўлдилар.

Шу звено билан мусобақадош бўлган И. Баятов бошлиқ звено аъзоларининг ғўзалари ҳам яхши парвариш қилинаётир. Бу звено аъзолари 15 гектар ерга 60х60 схемаси бўйича чигит эккан эдилар. Звенонинг ғўзалари ҳозиргача 4 марта чопиқ қилинди, 3 марта озиқлантирилиб, 5 марта культивациядан чиқарилди. Яхши парвариш қилинаётган ғўзалар кун сайин ҳосилга ҳосил қўшиб, соғлом бўлиб ривожланаётир.

Звено аъзолари гектаридан 45 центнердан пахта топшириш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини ортиғи билан бажариш учун август ойида ҳам ғўза парваришини сира бўшаштирмасдан давом эттирмоқдалар.

1-МТСнинг ана шу звеноларда хизмат қилаётган универсалчилари Х. Фенкаев, Ч. Шодмонов каби ўртоқлар колхозчилар билан ҳамкорликда ишлаб нормани 1,5-2 ҳисса қилиб бажараётирлар.

Бўка районидаги «Ленинобод» колхозининг аъзолари пахта тайёрлаш давлат планини ошириб бажариш учун курашиб, мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Колхознинг Мусаев, Панжиев, Шарипов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам ғўза парвариши яхши йўлга қўйилган.

Я. ИСМАТОВ.

Юксак мажбурият асосида

900 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан бу йил она-Ватанга 30 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олган Сирдарё районидаги Маленков номли колхоз аъзолари шу кунларда фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Ҳозир барча майдонлардаги 3 марта кўндалангига, 4 марта узунасига культивация қилинган, 3 марта сифатли чопиқдан чиқарилган, 3 марта озиқлантирилиб, 3 марта қондириб суғорилган ғўзалар мўл ҳосилдан дарак бериб турибди.

Айниқса, колхознинг Т. Ҳайдаров, Т. Норбоев, Э. Қорабоев ўртоқлар бошлиқ бригадалари пахта майдонларидаги ғўзалари кишини қувонтиради. Бу ғўзаларнинг ҳар бир тупида 9 — 10 тадан бўлиқ кўсак бор.

Колхоз аъзолари шу кунларда ёппасига чеканкани бошлаб юбордилар. Август ойида ҳам ғўза парваришини қизғин давом эттиришга аҳд қилган пахтакорлар, шубҳасиз, бу йил мўл ҳосил етиштириб ўз зиммаларига олган юксак мажбуриятларини шараф билан бажарадилар.

А. МУҲАМЕДОВ.

Чиноз районидаги «XIX партсъезд» колхозида ишлаётган илғор универсалчи ўртоқ Мирзаали Алиев ўзи хизмат қилаётган бригада ғўзаларини август ойида яна бир марта культивация қилиб бериш учун курашаётир. У, шу кунларда кунлик нормасини ошириб бажармоқда, ғўзалар авайлаб парвариш қилинаётир. **Суратда:** культивация қилиш пайти. Доирада илғор универсалчи ўртоқ **М. Алиев.**

М. Шевелев фотоси.

Августда ҳам ғўза парваришини қизғин давом эттирамиз

Ғўзаларни квадрат-уялаб ўстиришнинг афзаллигини ўтган йилги иш тажрибамизда синаб кўрдик. Бу усул кўплаб меҳнат кунини иқтисод қилиш, қўл кучи билан қилинадиган оғир ишларни механизация ёрдамида бажариш имкониятини берди. Шунингдек, ҳар гектар ердан олинадиган ҳосил ҳам 1954 йилга нисбатан анча ошди. Пландаги 28 ўрнига гектаридан 31 центнердан пахта олишга эришдик.

Биз ўтган йилги ютуқларимиз ва орттирган тажрибаларимизга суянган ҳолда бу йил ҳам 66 гектар пахта майдонидаги ғўзаларни 60Х45 схемасида парвариш қилаётирмиз. Бригада аъзоларининг бу йил ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятлари катта. Биз гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилганмиз. Бунинг уддасидан чиқиш учун аввало бригада аъзолари ўртасида меҳнатни тўғри ташкил қилдик, интизом мустаҳкамланди, механизация ва от-улов кучидан унумли фойдаланмоқдамиз.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг июль ойида ғўза парваришини кучайтириш тўғрисидаги қарори бригадамиз аъзолари ўртасида ишлаб чиқилгандан кейин ғўза парваришини янада кучайтириб юбордик. Иккинчи даражали ишлар билан шуғулланиб юрган ўндан ортиқ киши ғўза чопиғига сафарбар этилди. Сувчиларнинг сони 9 кишига кўпайтирилди. Ҳозирги ғанимат кунлардан тўла фойдаланиш мақсадида дала шийпонида тунаб, тонг салқинида унумли меҳнат қилишни ташкил этдик. Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти бошқа бригадалар қаторида бизнинг бригадамиз аъзоларига ҳам қулай иш шароити яратиб берди. Дала шийпони маданий дам олиш жойига айлантирилган. Ишловчиларга кунига икки маҳал иссиқ овқат бериб турилади. Амалга оширилган мана шу тадбирлар натижасида ҳар туп ғўзада кўнгилдагидек ҳосил тўплашга эришдик.

Ҳозир 3 марта комплекс парваришдан чиқарилган, 2 марта озиқлантирилиб, белгиланган агротехника муддатларида қондириб суғорилаётган ғўзаларда 16-18 тадан ҳосил шохи, 8-9 тадан кўсак бор.

Ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун курашаётган, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг кандидати ўртоқ Т. Маҳмудов бошлиқ звено аъзолари амалга ошираётган ишлар ҳаммамизни қувонтирмоқда. Бу звенонинг сифатли ва ўз вақтида, юқори агротехника қоидалари асосида парвариш қилинаётган ҳар туп ғўзасида ҳозирнинг ўзидаёқ 11-12 тадан бўлиқ кўсак бор.

Пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун курашда бошқаларга намуна бўлиб ишлаётган Абдували ота Дўстматов, Тасли ота Бейсалов каби сувчиларимиз, Баҳодир Мурсалов, Муяссар Маҳмудова, Гултоза Таслиева, Ҳамро опа Пўлатова каби чопиқчиларимиз кундалик нормаларини 1,5-2 ҳиссадан ошириб бажараётирлар. Колхозчилар билан мустаҳкам ҳамкорликда ҳалол меҳнат қилаётган илғор универсалчи ўртоқ Шомирза Жўраевнинг хизматлари алоҳида диққатга сазовордир. Ғўзаларимизни ўз вақтида сифатли культивация қилиб бераётган, оғир ишларимизни енгиллаштираётган бу универсалчидан бригадамизнинг ҳамма аъзолари миннатдор.

Бизнинг олдимизда ҳали муҳим вазифа турибди. Мақсадимиз—август ойи ичида ҳам ғўза парваришини қизғин давом эттириш, ҳосилга-ҳосил қўшиш учун курашишдан иборат. Бунинг учун биз августнинг охиригача ҳамма майдондаги ғўзаларимизни 1,5 марта, айрим карталардаги ғўзаларни эса 2 марта сифатли культивация қиламиз, бир марта чуқур чопиқ ўтказамиз.

Ўтган йили ғўзаларни барги орқали озиқлантирганлигимиз, шарбат суви оқизганлигимиз туфайли гектаридан олинадиган ҳосилни икки центнерга оширган эдик. Бу йил ҳам ана шундай ишни амалга оширамиз. Бунинг учун ҳозирданоқ 18 тонна суперфосфат ва етарли миқдорда маҳаллий ўғит тайёрлаб қўйдик.

Бригадамиз аъзолари бу тадбирларни тўла амалга ошириб, ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарадилар.

Н. ҚУДРАТОВ,
Гулистон районидаги Молотов номли колхознинг бригада бошлиғи.

☆

Ғўза қониб сув ичсин...

Тошпўлат Эгамбердиев 11 йилдан буён сувчилик қилиб, бу соҳада бой тажриба орттирган киши. Тошпўлат ака шу йиллар ичида анчагина шогирдлар ҳам тайёрлади. пахтачиликни ривожлантириш ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Моҳир сувчи қайси картага қачон сув таралиши лозимлигини ва қайси усулда суғориш фойдали эканлигини яхши билади.

— Агар, — дейди у, — лозим бўлмаган ҳолда ғўзага тез-тез сув қўйилса, у сувхўр бўлиб, ғовлаб кетади, тупроқ эса зичлашиб, ўсимлик томирларининг эркин ривожланишига тўсқинлик қилади, ғўза шона ва гулларини тўкиб юборади. Ғўзага ўз вақтида сув қўйилмаса-чи, бу ҳам ёмон, деҳқон мўлжаллаган ҳосилини ололмайди. Шунинг учун ҳам кекса пахтакорлар **«ғўзани тузатадиган ҳам сув, бузадиган ҳам сув»** дейдилар. Пахта ҳосилини оширишда сувдан тўғри ва тежамли фойдаланиш катта аҳамиятга эга.

Пахтачиликда янги агротехника кенг қўлланилаётган ҳозирги вақтда Тошпўлат ака ўз вазифасига янада масъулият ва муҳаббат билан қарамоқда. Агротехника фани ютуқларини ўз тажрибаси билан боғлаб олиб бориб, ғўзаларни суғориш ишида яхши натижаларга эришаётир.

Тошпўлат ака хизмат қилаётган бригаданинг 167 гектар ерда квадрат-уялаб ва торқаторлаб парвариш қилинаётган ғўзаси бор. Колхозчиларнинг ўзаро социалистик мусобақани кучайтириб, ҳалол меҳнат қилишлари натижасида барча майдонлардаги ғўзалар 4 марта комплекс парваришдан чиқарилди, 2 марта минерал ва маҳаллий ўғит аралашмаси билан озиқлантирилди. Тошпўлат ака ва унинг шогирдлари ҳар туп ғўзанинг мўл ҳосил тўплаши учун ғўзаларга кеча-кундуз сув тараш билан шуғулланмоқдалар.

Тажрибали сувчи даставвал эгатларнинг узунлигини 50-80 метр қилиб, қўшимча ўқариқлар олинишига эътибор беради. Бу эгатларга кечаси най усулда жилдиратиб сув қўйилади. Натижада пушталар яхши захлаб, ғўза қониб сув ичади.

Ҳозир мўл ҳосил учун курашаётган бригаданинг ҳар туп ғўзасида 9-10 тадан бўлиқ кўсак бор. Бунда Тошпўлат ака Эгамбердиевнинг ҳиссаси ҳам катта.

Б. ТЕШАБОЕВ.
Верхно Волинек район, Куйбишев номли колхоз.

Суғоришда янги усул

МИРЗАЧУЛ. Райондаги «Октябрь» колхозида ғўзани суғоришда Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш институтининг ходимлари С. М. Кривовяз билан аспирант А. А. Асилбеков ишлаб чиққан янги метод қўлланилди. Бу метод шундан иборатки, далаларни суғориш даврида ҳамма вақтинча суғориш шохобчаси бўлакларга жуда тез ажратиб олинадиган ва майда ариқларга тез ўрнатиладиган махсус тўсиқлар билан ускуналанади. Бу тўсиқлар сув сатҳини автоматик равишда бараварлаб туради. Масалан, ўқ ариқларга кўчма металл тахталар ўрнатилади. Бу тахталар тупроққа штирлар ёрдами билан мустаҳкамлаб қўйилади. Тахталарни кўтариш ёки тушириш йўли билан сув сарфлашни тартибга солиш мумкин. Суғориш эгатларига сув найлар орқали қуйилади.

Бундай метод ўн гектаргача бўлган катта майдонларни айни бир вақтда суғориш имкониятини беради. Янги усул қўлланганда тупроқ ҳамма жойда текис намланади, сувнинг исроф бўлиши 25 процент камаяди.

Сув сарфлашни янгича тартибга солиб туриш усули сувчилар сонини икки баравар камайтириш имкониятини беради. (ЎзТАГ).

Меҳнат интизомини янада мустаҳкамлайлик

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси меҳнаткашларнинг моддий ва маданий савиясини янада яхшилаш, уларни меҳнат ва социалистик мулкка ҳурмат ва муҳаббат руҳида тарбиялаш ҳақида доим ғамхўрлик қилиб келмоқда. Юксак меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашда ҳар бир ходимни ўз меҳнати натижаларидан манфаатдор қилиш, уларга маданий ва маиший шароитлар яратиб бериш катта роль ўйнайди. Бу эса корхоналардаги партия, касаба союз ташкилотларининг раҳбарларидан ишчиларнинг ва ускуналарнинг бекор туриб қолишига хотима беришни, ишчиларни хомашё, материал ва асбоб-ускуна билан ўз вақтида ва тўла-тўкис таъминлашни ҳамда штурмчиликка асло йўл қўймасликни талаб этади. Хўжалик ходимлари ва касаба союз ташкилотлари бу масалаларга, шунингдек тарбиявий ва омавий-сиёсий ишларга етарли эътибор бермаётирлар. Шу сабабли ҳам айрим корхоналарда меҳнат интизоми бузилаётир, кадрларнинг тез-тез алмашиб туриши каби ҳодисалар юз бермоқда.

Узхлебтрестга қарашли ремонт-механика комбинатида атиги битта электр пайвандлаш аппарати бор. Лекин у электр пайвандлаш соҳасидаги ишларнинг бажарилишини асло таъминлай олмайди. Шунга кўра ишчилар ҳар ойда 10-12 кунлаб ишсиз бекор туриб қолмоқдалар. Бу эса ишчиларнинг ойлик иш ҳақларига салбий таъсир қилмоқда. Шунинг учун ҳам механика комбинатида иш яхши йўлга қўйилган деб бўлмайди.

Шу йилнинг февраль, март ва апрель ойларида ишчиларнинг бекор туриб қолишлари 388 иш кунини ташкил этган. Комбинатда меҳнат ва ишлаб чиқариш ёмон ташкил этилгани сабабли шу йилнинг 5 ойи мобайнида корхона ишчиларининг 87 проценти ишдан бўшатилган.

Викель заводининг директори Корпусова ва касаба союз комитетининг раиси Черемшанов ўртоқлар заводда меҳнатнинг ёмон ташкил этилганини кўра-била туриб бу ишга бефарқ қарамоқдалар, кўплаб иш кунлар йўқолаётганидан бехабар қолмоқдалар. Ўтган йил ҳаммаси бўлиб 447 иш куни йўқотилган бўлса, шу йилнинг беш ойи мобайнида эса сменадаги бекор туришларни ва бошқа бекор туришларни ҳисобламаганда 91 иш куни йўқотилган. Тошкент шиша идишлар заводида меҳнат интизоми айниқса бўшашиб кетган. Ўтган йил бекор туриб қолиш натижасида 11373 иш куни йўқотилган. Бу йилнинг беш ойи мобайнида эса 4185 иш куни йўқотилган. Ташхладокомбинатнинг технология цехида ҳам аҳвол худди шундай.

Ишлаб чиқаришдаги тартибсизликлар, ишчиларнинг ишга кеч келиши ёки келмасдан қолиши ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига салбий таъсир қилмоқда, унинг таннархи ошиб кетмоқда. Бу ҳол фақат корхонага эмас, балки давлатга ҳам катта зиён келтирмоқда. Тошкент тамаки фабрикасида 1956 йилнинг беш ойи мобайнида 21 миллион донадан кўпроқ папирос ва сигарет брак қилинган. Май ойининг ўзидагина 14,4 миллион дона папирос брак қилинган. Айрим кунларда стандартнинг бузилиши натижасида сутка мобайнида ишлаб чиқилган маҳсулотнинг 25-30 процентчаси фабрикада ушлаб қолинмоқда.

«Ўртоқ» кондитер фабрикаси ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг сифати ҳам талабга жавоб беролмайди. Ўтган йил карамель цехи ишлаб чиқарган маҳсулотдан 488 тоннаси сифатсиз бўлганлиги сабабли фабрикага қайтарилган эди. Бу эса ишлаб чиқилган маҳсулотнинг 7,6 процентини ташкил этиб, белгиланган нормадан икки баравардан ҳам ортиқдир. Шу йилнинг биринчи кварталида 52 тонна кондитер маҳсулоти брак қилинган. Тошкент гўшт комбинатида эса шу давр ичида 226,4 тонна гўшт, 2-пиво заводида 4807 декалитр пиво брак қилинган.

Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун кураш мунтазам олиб борилиши зарур. Бунга мустаҳкам меҳнат интизомига ишонтириш, меҳнатга онгли муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш йўли билан эришиш мумкин. Бекор туриб қолишлик, ишга кеч келиш ва келмасдан қолишлик корхонага, бутун халқ хўжалигига катта зиён келтиришини ишчиларга кун сайин тушунтириб бориш керак. Афсуски, айрим корхонанинг раҳбарлари меҳнат интизомини бузувчиларга нисбатан тарбиявий чора таъсирини ўтказишга аҳамият бермайдилар, уларнинг ножўя ҳаракатлари ҳақида жамоатчилик фикрини қўзғамайдилар-да, фақат маъмурий чора кўришга интиладилар. Бунга мисол қилиб Тошкент хладокомбинат директори ўртоқ Орифхоновнинг иш услубини кўрсатиш мумкин. Ўтган йил 154 ишчига, яъни комбинатда ишлаётган ишчиларнинг 17,7 процентига маъмурий чора кўрилган. Бундай метод бу йил ҳам давом этмоқда.

Жонли киши ҳақида ўйламаслик, унга ғамхўрлик қилмаслик бизнинг раҳбар ходимларимизга ярашадиган иш эмас. Лекин бу нарса Тошкент гўшт комбинати касаба союз комитетининг раиси ўртоқ Расулевни асло ташвишлантирмайди. Ўртоқ Расулев берган хабарга қараганда, мол сўйиш цехининг ишчиси Тешабой Низомов прогулчи, интизомсиз. Текшириш эса бунинг мутлақо тескарисини кўрсатди.

Оқибатда ўртоқ Расулев илғор ишчини прогулчи деб ноҳақ айблаганлигини бўйнига олди «бу менинг хатойим!» деб тан олишга мажбур бўлди. Бундай «хато»дан суяк маҳсулотлари цехининг ишчиси Қаҳҳор Агзамов ҳам анча изтироб чеккан эди. Унга шу йил 17 февралдан 21 февралгача ўз ҳисобидан 4 кунлик отпуска берилган эди. Лекин 28 февраль куни Агзамов прогул қилди деб акт тузилди ва у ишдан бўшатилди. Масалани кўриб чиқиш иши жуда чўзилиб кетди. Бу масала 12 мартдагина узоқ сансалорликдан кейин Агзамов фойдасига ҳал этилди.

Корхоналарнинг касаба союз комитетлари меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун тинмай курашишлари зарур. Коллектив интизом бузувчиларга нисбатан муросасиз бўлиши, уларни кенг муҳокама қилиб, жамоат таъсирини ўтказиши керак. Афсуски кўпгина корхоналарда шундай қилинмайди.

«Таштекстильмаш» заводи 5-цех токарлик участкасининг касаба союз группорги ўртоқ Юдин завод дирекциясига токарь Стрельцовнинг ишга кечикиб ва маст бўлиб келаётганини хабар қилди. Завод дирекцияси Стрельцовни ишдан бўшатиб юборишга қарор қилди. Лекин тўсатдан, узоқни кўрмай чиқарилган бу қарор ҳеч қандай тарбиявий кучга эга эмас. Цех жамоатчилиги бу ишга аралашди. Стрельцовнинг хулқи участка ишчиларининг умумий йиғилишида муҳокама қилинди, уни қилмишига яраша яхшилаб койидилар. Стрельцов коллектив таъсирини сезди ва ўз хулқини тузатишга ваъда берди. У ўз ваъдаси устидан чиқди, яхши ишлай бошлади, интизомли бўлиб қолди.

Партия, касаба союз ташкилотлари ва хўжалик ходимлари меҳнат интизомини мустаҳкамлашда жамоатчилик таъсиридан, матбуотдан, радио ва кинодан, шунингдек бадиий ҳаваскорлик тўгараги кучидан фойдаланишлари, ишёқмас ялқовларга, прогулчиларга қарши аёвсиз кураш олиб боришлари керак.

В. ЖУТОВ,
Ўзбекистон касаба союзлари Совети ишлаб чиқариш-оммавий бўлимининг инструктори.

САВДО ВА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ КОРХОНАЛАРИ ИШЛАРИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Яқинда Чирчиқ шаҳрида савдо ходимлари ва умумий овқатланиш ташкилотларининг вакиллари, ишчи контролёрлар иштирокида йиғилиш бўлиб ўтди. Бу йиғилишда шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ А. Васинский аҳолига савдо хизматини янада яхшилаш ҳақида сўзлади.

Музокарада сўзга чиққан жамоатчи контролёр—шаҳар Советининг депутати ўртоқ Камолиддинов савдо ходимлари ва умумий овқатланиш ташкилотлари ишларини текшириш вақтида аниқланган камчиликларни очиб ташлаб, бу камчиликларга йўл қўйган кишиларни қаттиқ танқид қилди.

Баъзи бир савдо ходимлари меҳнаткашларга маданий хизмат қилишдек шарафли вазифани суиистеъмал қилмоқдалар, Улар тарозидан уриб қолиш, ортиқча пулларни қайтармасликка одатланиб қолганлар. Мол сотувчи Х. Мемилина сотилаётган ёрнинг ҳар бир кило граммидан 30 граммдан уриб қолган. 1-саноат моллари магазинининг сотувчиси ўртоқ Расулев туфли олган ишчи ўртоқ Узковадан 3 сўм ортиқча ҳақ олган. Бундай ҳоллар савдо ходимлари ўртасида ҳам, ошхона ва ресторан хизматчилари ўртасида ҳам юз бериб туради.

Сўзга чиққан химкомбинат автобазасининг механиги Крилов, 8-мактабнинг завхози Зисман, врач Красильщиков ўртоқлар ҳам текширишда аниқланган камчиликлар ва уларни бартараф этиш ҳақида гапирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари савдо ишини яхшилаш ва бу соҳада Бекобод шаҳар савдо ходимларини ўзаро социалистик мусобақага чақиришга қарор қилдилар.

Т. СУХАРУЛИДЗЕ.

Каноп, жут экинларини сифатли парвариш қилайлик

Қуйи Чирчиқ районидаги колхозлар бу йил ҳосилни кескин ошириб, давлатга камида 60 минг тонна каноп, жут етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Бу йил кўпчилик колхозларда экин қўшқаторлаб экилди. Бу ҳам каноп, жут экинлари ҳосилини кескин оширишга ёрдам беради.

Кўпчилик колхозлар барча куч ва материал техник ресурсларни тўла сафарбар этиб, илғор агротехника қоидаларига амал қилиб, бу йил каноп ва жут экинларини анча барвақт экиб олдилар. Агар экин парвариши ҳам шу хилда уюшқоқлик билан олиб борилганда эди, каноп, жут ялпи ҳосилини ўтган йилга қараганда янада кўпайтириш мумкин бўлар эди. Афсуски, айрим колхозлар мўл ҳосил етиштиришнинг масъулиятли даврида экин парваришини ҳаддан ташқари бўшаштириб юбордилар.

Райондаги 3- МТС (директори ўртоқ Тошалиев) зонасидаги колхозларда каноп ва жут экинлари парвариши, айниқса ёмон олиб борилмоқда. Бу зонадаги айрим колхозларда каноп, жут экинларининг биринчи культивация ва чопиғи яқин кунлардагина тугалланган. Ҳали ҳам озиқлантирилмаган экинлар бор. Шунинг учун кўпгина майдонларда каноп, жут экинларини бегона ўтлар босиб кетган. Масалан, Хрушчев номли колхозда (раиси ўртоқ Исоқов) 630 гектар ердаги каноп, жутдан 140 гектарини бегона ўт босиб кетган бўлса, 120 гектар ердаги экин ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Бундай ҳолни «Коммунизм» (раиси ўртоқ Раҳматов) колхозида ҳам кўрамиз.

2- МТС (директори ўртоқ Турсунов) зонасидаги колхозларда ҳам аҳволни яхши деб бўлмайди. Бу зонадаги колхозларда 193 гектар ердаги каноп, жут экинлари ўсиш ва ривожланишдан бутунлай қолаётган бўлса, 45 гектар ердаги экин тамомила қаровсиз аҳволда. Ленин номли колхозда ҳали кўпчилик экинлар бир марта ҳам озиқлантирилмаган.

Кўпгина колхозларда, айниқса, «Звезда», «Янги турмуш», Хрушчев номли, «Коммунизм» колхозларида чопиқ ва культивация ишларининг сифати жуда паст. Бу колхозларда чопиқ эмас, бегона ўтлар тарашланибгина кетилаётир. «Коммунизм» колхозининг Рустамов ва Турдибоев ўртоқлар бошлиқ, бригадаларида каноп, жут экинлари эгат олинмасдан сувни ёппасига бостириш йўли билан суғорилмоқда. Бу ҳол экиннинг нормал суғорилмаслигига, сувнинг исроф қилинишига, ер унумдор қаватининг ювилиб кетишига сабаб бўлмоқда. Карл Маркс номли, Хрушчев номли колхозларнинг айрим участкаларида ҳам экин ана шу хилда суғорилмоқда.

Мўл ҳосил етиштириш учун курашнинг тўғри уюштирилиши кўп жиҳатдан МТСларнинг ишига боғлиқ. Ана шу нуқтаи-назардан қараганимизда райондаги МТСларнинг ҳозирги ишлари мутлақо талабга жавоб бермайди. Улар кўпроқ трактор ишлари сонини кўпайтириш ғамини еб, мўл ҳосил учун курашни чинакам уюштиришга эътибор бермаётирлар. МТС директорлари ва агрономлари колхозларда ва далачилик бригадаларида камдан-кам бўладилар. Шунинг учун улар далачилик бригадалари ва трактор бригадаларида қилинаётган ишлар тўғрисида аниқ тасаввурга эга эмаслар. МТС ишлаб чиқаришга бевосита бошчилик қилмаётир. Натижада ишлаб чиқариш ходимлари бирмунча қийналмоқдалар. Контроллик ҳам бўшаштириб юборилмоқда. Булар оқибатида экинлар ўз вақтида парвариш қилинмаётир, ишнинг сифати паст. Масалан, «Звезда» колхозида хизмат қилаётган ўртоқ Пак Петер бошлиқ трактор бригадаси тракторчилари каноп, жут экинлари суғорилгандан кейин тупроқ етилиши билан қатор ораларини культивация қилмаганлар, балки орадан кўп вақт ўтиб, ер қотиб қолгандан кейин такрор суғориш учун эгат олинган. Карл Маркс номли колхозда эгат олиш билан бир вақтда экинни озиқлантириш ҳам кўзда тутилган. Аммо бунда окучник ўрнига кенглиги 15 сантиметрли панжа ўрнатилган культиватор ишлатилиб, кейин эгатсиз қатор ораларга сув қўйилган. Бу ҳолга на колхоз раҳбарлари ва на агрономлар эътибор бермаганлар.

Колхозларда меҳнатни тўғри ташкил этиш, ишчи кучларидан тўла фойдаланиш, мустаҳкам меҳнат интизоми ўрнатиш ишлари ҳам эътибордан четда қолиб келмоқда. Шунинг учун дала ишларига жалб этилмаган, иккинчи даражали ишлар билан банд қилиб қўйилган, ниҳоят прогул қилиб юрган кишиларни деярли ҳамма колхозларда учратиш мумкин. Бригада бошлиғи Раҳимов, табелчи Кабанов, шофер Миронов, қишлоқ советининг секретари Комолов ўртоқлар ва бошқа шулар сингари бир қанча раҳбарларнинг хотинлари йил бошидан буён бир марта ҳам далага чиқмаганлар. Бундай ҳолни Карл Маркс номли ва бошқа колхозларда ҳам кўрамиз. Лекин колхозларнинг правлениелари жамоат меҳнатидан бош тортиб юрган кишиларга нисбатан қишлоқ хўжалик артели Уставига мувофиқ тегишли чора кўрмаётирлар.

Далада ишловчилар учун маданий-маиший шароит яратиб берилмаган. Кўпгина бригадаларда, ҳатто, дала шийпонлари ҳам ташкил этилмаган. Иссиқ овқат тайёрланмайди, болалар боғчаси, яслилари иши яхши йўлга қўйилган эмас.

Умуман олганда Қуйи Чирчиқ районидаги МТСларнинг ва кўпгина колхозларнинг раҳбарлари қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришни кўпайтириш тўғрисида ўз зиммаларига олган мажбуриятларини бажаришга жиддий муносабатда бўлмаётирлар. Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари эса бу ҳолга нисбатан келишувчилик қилиб келмоқдалар. Мўл ҳосил етиштиришнинг ҳал этувчи даври ўтиб бораётир. Аммо экинларни парвариш қилиш ишлари ҳамон ёмонлигича қолиб келмоқда.

Район ташкилотлари колхоз ишлаб чиқаришига раҳбарлик қилишдаги иш услубларини тубдан ўзгартириб расмиятчиликка барҳам беришлари, колхозлардаги аҳволни чуқур ўрганиб, ҳозирги кунларда рўй бераётган хато ва камчиликларни тугатиш тадбирларини кўришлари. МТС зоналаридаги инструкторлар группасининг ишини кучайтиришлари, колхозчилар ва механизаторлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни, социалистик мусобақани кенг йўлга қўйиб, мўл ҳосил етиштириш учун, олинган мажбуриятларни сўзсиз бажариш учун қишлоқ меҳнаткашларини сафарбар этишлари керак.

Ф. ФЕДОРОВ.

Мактаблардан ҳабар қиладилар

Верхне-волинск районидаги ўртоқ И. Клишников директорлик қилаётган 1-ўрта мактабда 1956-57 ўқув йилига ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрилди. Синф хоналари, 190 та парта, 20 стол, доскалар ва бошқа инвентарлар сифатли ремонтдан чиқарилди. Қўшимча равишда 4 та синф хонаси қурилиб, фойдаланишга тахт қилиб қўйилди. Бу йил мактабнинг ўқув-материал базасини янада мустаҳкамлашга жиддий эътибор берилди. География ва ботаника кабинетлари учун 1000 сўмликка яқин кўргазмали ўқув қуроллари сотиб олинди. Мактабга 12 минг сўмлик дарслик китоблар келтирилиб, ўқувчиларга тарқатилмоқда. Қиш мавсуми учун ёқилғи запаслари ҳам тайёрлаб қўйилди. Мактабни янги ўқув йилига тайёрлашда оталик қилувчи «Ўзбекистон ССР 10 йиллиги» артели яқиндан ёрдам берди.

У. Мамасолиев.

* * *

Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 76-ўрта мактабда янги ўқув йилига тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда политехник базани мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Мактабда политехника таълимини амалга ошириш юзасидан 3 йиллик (1955-1958 йиллар) план тузилган эди. Шу планга мувофиқ ўтган ўқув йилида мактабда дурадгорлик, слесарлик, механика, автокласс устахоналари ташкил қилиниб, улар зарур асбоб-ускуналар билан таъминланди. Бу йил ҳам муҳим тадбирлар кўрилмоқда. Биология, химия ва физика кабинетлари учун 15 минг сўмлик кўргазмали ўқув қуроллари, тажриба асбоблари сотиб олинди. Мактабга оталик қилувчи Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги материал-техника таъминоти бўлими капитал ремонтдан чиқарилган «ГАЗ-51» маркали юк машинасини берди. Энди мактабни тамомлаб чиқаётганлар шоферликни мукаммал эгаллаб олиш имкониятига эга бўладилар.

Р. Тўлаганов.

* * *

Октябрь районидаги мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда колхоз правлениелари яхши ёрдам бермоқдалар. Крупская номли 2-ўрта мактабда ремонт ишлари районда биринчи бўлиб тугалланди. Синф хоналари, стол-стуллар, парта ва доскалар сифатли ремонтдан чиқарилиб, янги ўқув йилига тахт қилиб қўйилди. Райондаги Каганович номли, Андреев номли, Охунбобоев номли ва Калинин номли колхозларнинг правлениелари ҳамда ота-оналар коллективининг ёрдами туфайли 13, 14, 18, 22 ва 24-мактаблар 1956-57 ўқув йилига тахт қилиб қўйилди. Мазкур мактаблар ҳузурида слесарлик устахоналари ҳам ташкил қилинди.

Д. Содиқов.

Польша бирлашган ишчи партияси Марказий комитетининг ахбороти

ВАРШАВА, 5 август. (ТАСС). Польша матбуот агентлиги Польша бирлашган ишчи партияси Марказий комитетининг қуйидаги ахборотини билдирди:

Польша бирлашган ишчи партияси Марказий комитетининг VII пленуми Польша бирлашган ишчи партияси Марказий комитетининг 1949 йил ноябрда бўлиб ўтган III пленумида чиқарилган қарорнинг Владислав Гомулка, Мариан Спихальский ва Зенон Клишко ўртоқларни душман агентурасига муросасозлик билан муносабатда бўлишда айблаб уларга қўйилган асоссиз ва ноҳақ айбларга доир қисмини бекор қилишга қарор берди.

ПБИП Марказий комитети Сиёсий бюросининг вакиллари VII пленумдан кейин ўртоқ Владислав Гомулка билан суҳбат қилдилар. Бу суҳбатда, жумладан, ПБИП Марказий комитети VII пленумида кўрилган асосий проблемалар тилга олинди.

Сиёсий бюро ана шу суҳбат ҳақидаги ҳисоботни тинглаб, ўртоқ Владислав Гомулканинг партия аъзоси ҳуқуқини тиклашга қарор қилди.

ПОЛЬША-АФҒОНИСТОН САВДО БИТИМИ

ВАРШАВА, 5 август. (ТАСС). Бу ерда хабар қилинишича, Кобилда Польша билан Афғонистон ўртасида товар айирбошлаш ва тўловлар тўғрисида уч йилга мўлжалланган битим имзоланган. Польша Афғонистонга саноат ускуналари, автомобиллар, тракторлар, цемент, дераза ойнаси, химикалия, тўқимачилик товарлари етказиб беради.

Афғонистон Польшага пахта, жун, тери, зиғир уруғи ва бошқа товарлар чиқаради.

Ҳиндистонда биринчи атом реактори ишга туширилди

ДЕҲЛИ, 4 август. (ТАСС). Деҳли радиоси эшиттирган хабарга қараганда, Бомбай яқинидаги атом станциясида Ҳиндистонда қурилган биринчи атом реактори ишга туширилган. Ҳиндистон атом энергияси комиссиясининг раиси профессор Хоми Баба бугун кечқурун матбуот конференциясида баёнот бериб айтганки, атом реактори қарийб бир йил қурилди. Осиё мамлакатлари ўртасида Ҳиндистон биринчи бўлиб реактор қурди. Реактордан саноатда, қишлоқ хўжалигида ва медицинада ишлатиладиган радиактив изотоплар олиш учун фойдаланилади. Профессор Баба ишонч билдириб айтганки, Ҳиндистон 10 йилдан кейин ўзининг биринчи атом электростанциясини қура олади.

Бош министр Неру доктор Бабага мактуб юбориб, унда Ҳиндистон тарихда биринчи марта атом энергияси ишлаб чиқара бошланганлиги тўғрисидаги хабарни ғоят зўр қувонч билан эшитганлигини айтган.

Неру бу катта муваффақиятга эришган атом энергияси комиссиясининг ходимларини табриклаган.

Мосаддиқ қамоқдан бўшатилди

ПАРИЖ, 4 август. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги хабар беради: Эроннинг собиқ бош министри Мосаддиқ бугун қамоқдан бўшатилди. У, 1953 йил август ойида 3 йил қамоққа ҳукм қилинган эди.

„Миср ҳукуматининг қарори қонунийдир"

Франция Коммунистик партияси Сиёсий бюросининг баёноти

ПАРИЖ, 4 август. (ТАСС). Франция Коммунистик партиясининг Сиёсий бюроси баёнот эълон қилди, баёнотда Мисрнинг Сувайш канали компаниясини национализация қилиш тўғрисидаги қарори муносабати билан ҳукуматнинг тутаётган позициясига қарши эътироз билдирилади.

«Франциянинг манфаатлари билан, — дейилади баёнотда, — Сувайш канали компаниясидаги маъмурларнинг имтиёзлари ўртасида ҳеч қандай алоқа йўқ. Миср ҳукуматининг қарори қонунийдир. Ҳеч бир социалист, ҳеч бир демократ бу национализацияга қарши чиқишга ҳақли эмас. Сувайш каналини Миср халқи қурди. Уни қурган вақтда Миср меҳнаткашларидан 120 минг киши ҳалок бўлди. Сувайш канали компаниясидаги бир ҳовуч капиталистлар эса ҳар йили бир неча миллиард франк миқдорида фойда олиб келдилар.

Узоқ вақт мустамлака зулми остида яшаб келган ва эндиликда бу зулмдан озод бўлган ҳамма халқлардек, Миср халқи ҳам ўз миллий бойлиги ажнабийларни бойитиб келишини истамади».

Миср ҳукумати, дейилади сўнгра баёнотда, «бу буюк халқаро сув йўли бўйлаб кемаларнинг эркин қатнаб туришини гарантия қилишга, кемаларнинг канал бўйлаб ўтиши учун олинадиган ҳақни кўпайтирмасликка, акция эгалари кўрган зарарни тўлашга ваъда қилди.

Бинобарин, Сувайш канали компаниясидаги капиталистларнинг ғоят катта имтиёзларини ҳимоя қилиш учун ҳам, дўқ қилиб чиқиш учун ҳам ҳеч қандай асос йўқ.

Бироқ Лондонда Франция ҳукумати акция эгаларининг ўта кетган ҳомийси ролида чиқди: Франция ҳукумати канални бошқаришни «интернационализация» қилиш проектини имзолади, яъни национализацияни инкор қилувчи проектни имзолади, бу эса музокараларни муваффақиятли тугаллашга ҳалақит бериши мумкин. У кемаларга каналдан ўтганлиги учун ҳақ тўламаслик тўғрисида буйруқ бериб, жиддий жанжаллар эҳтимолини вужудга келтирмоқда. У, эскадраларимизни тайёр ҳолга келтириб, ҳарбий чоралар кўрмоқда...».

Сўнгра баёнотда уқтириб ўтиладики, реакционерлар «Ўрта Шарқда Атлантик блокининг филиали бўлган агрессив Бағдод ҳарбий блокига қўшилмаганлиги учун Мисрдан ўч олмоқчи бўладилар; улар халқларнинг ўз мустақиллигини мустаҳкамлашни ўз қўлларига олаётганликларидан, ҳарбий блоклар сиёсатидан бош тортаётганликларидан, империалистларнинг талабларига бўйсунмасликларидан ва тинчлик йўлларини қидираётганликларидан жуда қўрқаётирлар».

«Мисрга нисбатан зўравонлик сиёсати, — дейилади баёнотда, — Франциянинг миллий манфаатларига зиддир. Бундай сиёсат космополит-капиталистларнинг шахсий манфаатлари йўлида биздардан оғир қурбонлар беришни талаб қилган бўлур эди; бу хил сиёсат халқаро муносабатларнинг юмшатилишига қарши қаратилган бўлур эди; бундай сиёсат Жазоир проблемасининг музокаралар асосида ҳал қилишини қийинлаштирган бўлур эди. Бундай сиёсат Яқин ва Ўрта Шарқдаги ҳамма мамлакатларнинг бизга қарши душманлигига сабаб бўлур эди ва бизни қаттиқ қоралашга олиб келган бўлур эди, шу билан бутун дунёда — Франциянинг позициясини заифлаштирган бўлур эди».Франция Коммунистик партияси Марказий комитетининг Сиёсий бюроси ҳар қандай ҳарбий тадбирларнинг олдини олишга, кемаларнинг Сувайш канали бўйлаб ўтганлиги учун ҳақ тўлашдан бош тортишнинг провокацион характерини фош қилишга, жанжалли масалаларни тинч музокаралар йўли билан тинч ҳал қилишни талаб этишга чақирмоқда. Фақат ана шундай йўл, дейилади баёнотда, «Франциянинг шарафи ва манфаатларига ҳамда барча халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш вазифасига мос келади».

Миср президенти канцелярияси бошлиғининг баёноти

ҚОҲИРА, 4 август. (ТАСС). Миср президенти канцеляриясининг бошлиғи Али Сабрий Мисрнинг Сувайш канали компаниясини национализация қилганлиги муносабати билан Франция, Англия ва Қўшма Штатлар ташқи ишлар министрларининг биргаликда чиқарган баёнотини шарҳлаб, матбуот учун қуйидаги баёнотни қилди:

«2 августда Лондонда Сувайш канали масаласи юзасидан эълон қилинган баёнот Мисрга тазъйиқ қилиб турилган бир вазиятда чиқарилди; ҳарбий чоралар кўрилажаги ҳам эслатиб ўтилмоқда, Лондонда, Парижда ва Вашингтонда иқтисодий тазъйиқ қилинмоқдаки, бундан мақсад миср халқини очликка дучор қилишдир.

Баёнотда, Сувайш канали компанияси 1968 йилгача ўз функциясини давом эттириши лозим, дейилади. Бироқ каналнинг пировардида Миср ҳукумати мулки бўлиб қолиши лозимлиги айтилмайди. Бу эса Лондонда давом этаётган шовқун-сурон билан бир қаторда шуни кўрсатадики, бу ҳукуматлар келгусида каналнинг Миср мулки бўлиб қолишига йўл қўйиш ниятида эмасдирлар.

Сўнгра баёнотда, Сувайш канали компанияси халқаро характерга эга, дейилади, лекин бу компаниянинг Миср компанияси эканлиги айтилмайди, ҳолбуки 1888 йилги конвенциянинг 16-моддасида унинг Мисрники эканлиги айтилган эди. Сўнгра, гарчи баёнотда 1954 йилги Англия-Миср битими тилга олинса ҳам, бироқ бу битимнинг 8-моддасининг биринчи қисми тўғрисида айтилмайди, бунда шундай деб кўзда тутиладики, аҳдлашувчи икки ҳукумат (Миср ва Қўшма Короллик ҳукуматлари), Сувайш канали... Мисрнинг ажралмас қисмидир, деб эътироф қиладилар.

Уч ташқи ишлар министри баёнотнинг иккинчи моддасида Мисрнинг тўла суверен давлатга хос ҳамма ҳуқуқларни амалга оширишга ҳақли эканлигига шубҳа қилмайдилар. Миср Сувайш каналини национализация қилганида очиқдан-очиқ ана шу ҳуқуқдан фойдаланди; Сувайш канали, 1954 йилги Англия-Миср битимида айтилганидек, Мисрнинг ажралмас қисмидир, Сувайш канали компанияси эса, 1888 йилги конвенциянинг 16-моддасига биноан Миср компаниясидир.

Сўнгра баёнотда, Сувайш каналининг национализация қилиниши халқаро компанияни ўзбошимчалик ва бир томонламалик билан босиб олишдан иборат, деган фикр билдирилади. Бу баёнот чалғитади: миллий компания бўлган, Мисрда рўйхатга олинган Сувайш канали компанияси, 1888 йилги конвенциянинг 16-моддасида айтиб ўтилганидек, Миср қонунларига ва Мисрдаги практикага мувофиқ иш кўриб турибди.

Сўнгра баёнотда, каналнинг босиб олиниши жиддий мушкулликларга сабаб бўлиши мумкин, чунки канал халқаро мақсадларни кўзда тутиб эмас, балки Мисрнинг миллий мақсадларини кўзда тутибгина босиб олинган, деб даъво қилинади. Мен бунга жавобан шуни айта оламанки, ҳар иккала мақсад бир-бири билан чамбарчас боғлангандир. Канал бўйлаб қанчалик кўп кема ўтса, бу ҳол Мисрнинг миллий орзуларига шунчалик яхшироқ хизмат қилади. Бу тўғрида гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Энди баёнотда, Сувайш канали компаниясининг хизматчиларини қамоқ жазоси билан қўрқитиб ишни давом эттиришга мажбур этганликлари натижасида киши ҳуқуқлари поймол қилинди, деб таърифланган нарсага келганда, Миср ҳукумати изоҳот бериб айтдики, ҳар бир хизматчи одатдаги практикага мувофиқ ишидан кетишга ҳақлидир. Бироқ забастовка қилиш тақиқланди, чунки Миср ҳукумати каналда кемаларнинг одатдагича қатнаб туришини истайди.

Баёнотнинг 3-моддасида, каналда кемаларнинг 1888 йилги конвенцияда гарантия қилинган тарзда эркин ва беҳавф-хатар қатнаб туришига таҳдид қилинмоқда деган фикр билдирилган. Миср бу конвенцияга риоя қилмоқда ва унга амал қилишга тайёр эканлигини ишонтириб айтди, буни национализациядан кейин ўтган 8 кун исботлади, шу вақт ичида каналда кемалар қатнови тўхтатилмади ва асло хавф остида қолдирилмади.

Мана бу шарҳлардан аниқ-равшан бўлмоқдаки, уч ташқи ишлар министрининг 2 августда Лондонда эълон қилган баёноти бу ишни бузиб тасвирлашни мақсад қилиб қўяди; шу билан бирга баёнотда Мисрнинг бундан аввалги ҳамма шартнома ва конвенцияларда айтилган ҳуқуқлари ҳақида индамай ўтилади».

Жонли гиламлар

Гул деган сўзни фикрдан ўтказсангиз қалбга ором бағишлайди. Кечқурунлари, қуёш уфққа ёнбошлаганда гулзор яна ҳам ясаниб, гўзаллашиб кетади. Хиёбонларда, гуллар атрофида ўлтирган кишилар, гулзорлар атрофида бир-бирини қувиб капалакдек чопишиб юрган жажжи қизлар ва ўғил болаларни кўрганда гўё ҳамма одам гул атрофида парвона, деб ўйлайсиз. Ҳақиқатан ҳам шундай, кун бўйи станок ёнида туриб ишлаган, қанча-қанча қоғозларни варақлаб хат ёзган, кишиларга хушбичим кийимлар тикиб чарчаган ишчи аёллар, эркаклар, хизматчилар, интеллигентлар ишдан кейин шаҳримизнинг чиройли хиёбонларига чиқиб ҳордиқ чиқарадилар, гуллар чаманига қараб кўзларига, дилларига дам берадилар.

Тошкентни гул шаҳри деса арзигуликдир. Кейинги йилларда пойтахтимизнинг жуда кўп жойларида чиройли хиёбонлар ташкил қилиндики, бу меҳнаткаш халқ тўғрисида партия ва ҳукуматимизнинг оталарча меҳрибонлигидир.

Гулзорлар ичида ҳар бир кишини ҳам қувонтирадигани гилам гуллардир. Қўғирчоқ театр ёнидаги хиёбонда бўлганмисиз, агар бир бўлиб қолсангиз у ерга ҳар куни бориб турадиган бўласиз. Ўрта ерга ўтқазилган гул кўчатлари худди гиламни эслатади. Ҳар хил рангдаги гуллардан шер, қуёнчаларнинг расми ишланган. Бахтиёр болалар ана шу гулзор атрофида чопишиб ўйнайди, қувнашади. Бу ерни кўриб томоша қилгач, театр майдони томон йўл олган киши яна ҳам чиройлироқ манзарани кўради. Кумуш фонтан ҳар хил рангда товланиб, зар сочиб отилиб турибди. Унинг атрофига қўйилган скамейкаларда кишилар дам олиб ўтиришибди. Ўрта ёшли аёл фонтан рўпарасидаги гилам гулларга лейкада сув пуркимоқда. Кечқурунги салқинлик қалбга ором бағишлайди. Гилам гуллар ёнидаги жойга атр гуллар ўтқазилган. Бу гуллар электр нурлари остида товланиб яна ҳам гўзаллашиб кетган.

Пойтахт кишилари, узоқ-яқиндан келган меҳмонлар шаҳримизнинг қаерига борса, кўнгилли дам олади. Комсомол майдонидаги фонтан атрофига ўтқазилган ҳар хил гуллар — чаман гуллар, гилам гуллар яшнаб турибди.

Ана шу гулзорларни айланиб кўрган киши даставвал гулчилар ишига таҳсин ўқийди. Майда-майда гул кўчатларидан эринмай сабот билан гул гиламлари «тўқиган» бу ажойиб кишиларнинг бажараётган иши таҳсинга сазовор. Ҳозир шаҳримизда 12 хил гилам гуллар ўстирилмоқда. Булар ўзлари билан шифобахш Кисловодскнинг ажойиб манзарасини олиб келган. Бегония, Альтернантера сингари ҳар хил ва чиройли гилам гуллар кўчати Тошкентнинг 30 дан ортиқ жойида ўстирилмоқда.

Тошкент тўқимачилик комбинати ёнидаги гулзорда пахтанинг очилиб турган расми ана шу гул кўчатлари билан тасвир этилган. Вокзал ёнида эса гулдан паровоз расми туширилган.

Гулзорларни яхши ташкил этишда ва гулларнинг яшнаб ўсишида меҳр билан ишлаётган аёллар, эркаклар кўп. Улар кишиларимизнинг дидига боп гулзорларни бундан ҳам яхшилаш, уларни кўпайтириш ҳаракатидалар. Кейинги вақтда Ҳамза кўчаси кенгайтирилиб, унинг ўртаси гулзор қилинганлиги бунинг ёрқин мисолидир. Илгари тор ва ифлос бўлган шу кўча ҳозир шаҳримизнинг энг чиройли кўчаларидан бирига айланди.

Шу кунларда шаҳар ободончилик бўлими Эски Жувада гулзор қилиш тадбирларини амалга оширмоқда. Яқин кунларда бу жой ҳам кишиларимизнинг ҳузур қилиб дам оладиган жойларидан бирига айланиб қолади.

Тошкентнинг жонли гиламлари худди туркман ипак гиламлари сингари шаҳримизни чиройли қилиб турибди. Гулларни асраш, уларнинг шикастланишига йўл қўймаслик ҳар бир кишининг ишидир. Чунки, гул ҳаётимизнинг қувноқ бўлишида, дилларимизнинг яйрашида оромбахшдир.

С. МАҲКАМОВ.
З. МУХАММАДЖАНОВ.

Суратда: Театр майдонидаги гилам гулларнинг умумий кўриниши.

В. Салов фотоси.

ЗАВҚЛИ ЎЙИН

МОСКВА, 6 август. **(ЎзТАГ махсус мухбири).** СССР халқлари Спартакиадасида футбол бўйича биринчилик учун курашда Ўзбекистоннинг «Пахтакор» командаси— мамлакатнинг энг кучли командаларидан бири — Россия Федерациясининг терма командаси билан учрашди.

Ўйин жуда завқли ўтди. Ўзбекистон футболчилари бу кучли команда билан бўлган учрашувда ўзларини яхши ҳимоя қилиш билан бирга тез-тез атакага ҳам ўтиб турдилар.

Ўйиннинг биринчи ярми Россия Федерацияси терма командасининг фойдасига 2:1 ҳисоби билан тугади. Ўйиннинг иккинчи ярмида тошкентликлар яна бир тўпни ўтказиб, жамъи 3:1 ҳисоби билан ютқаздилар.

ФРАНЦИЯ ЮРИСТЛАР ДЕЛЕГАЦИЯСИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Бутуниттифоқ жамиятининг таклифи билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган француз юристлар делегацияси 6 августда Москвадан Ўзбекистон пойтахтига келди.

Делегация составида: — давлат маслаҳатчиси Лярок жаноблари (делегация бошлиғи), Париж шаҳридаги шикоят судининг маслаҳатчиси Барро жаноблари, Франция адвокатлари миллий ассоциациясининг вице-президенти Жоварт жаноблари, Демократ-юристлар халқаро ассоциациясининг бош секретари Нордман жаноблари, Ренн шаҳридаги университет юридик факультетнинг декани Хуин жаноблари, Гренобль шаҳаридаги университет юридик факультетининг декани Коллиард жаноблари бор.

Тошкент аэродромида меҳмонларни чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамиятининг, Ўзбекистон ССР Юстиция министрлигининг масъул ходимлари, суд ва прокуратура ходимлари, фан арбоблари, журналистлар кутиб олдилар.

Ўзбекистон ССР Юстиция министри М. Шералиев ва француз юристлар делегациясининг бошлиғи Лярок жаноблари табрик нутқи сўзладилар.

Делегация аъзолари ўзбек халқининг турмуши билан танишадилар, саноат корхоналари, колхозлар, маданий муассасаларни бориб кўрадилар. (ЎзТАГ).

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ФАН ҲАҚИДА СУҲБАТ

Атмосферанинг юқори қатламлари

АТМОСФЕРА НИМА?

Биз яшаб турган Ер шарини ўраб олган ҳаво қатлами атмосфера деб аталади. Ердаги органик ҳаёт учун атмосферанинг нақадар катта аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага маълум. Атмосфера Ерни кундуз қаттиқ қизиб кетишдан ва кечаси ҳаддан ташқари совиб кетишдан сақлайди.

Атмосферада турли табиат ҳодисалари: ёғингарчилик, кучли шамол, момақалдироқ ва бошқалар рўй беради.

Ер жуда катта ҳаво массаси билан ўраб олинган. Шунинг учун ҳам ҳавода ҳар хил товушлар пайдо бўлади. Агар ҳаво бўлмаганида эди, Ерда сукунат ҳукм сурган бўлар эди, чунки товуш ҳавосиз жойда тарқалмайди.

Атмосферанинг энг муҳим хусусиятларидан бири шуки, у Қуёшдан келувчи ультрафиолет нурларини ютиб, органик ҳаёт учун хавфли бўлган ана шу нурлар таъсирини йўқотади.

Биз атмосферанинг пастки қисмида яшаймиз. Аммо бизни атмосферанинг юқори қатламлари ҳам қизиқтиради. Атмосферанинг ҳамма қатламлари бир-бири билан ўзаро боғлиқдир. Атмосферанинг пастки қатламидаги ҳолат унинг юқори қатламидаги ҳолатга қараб ўзгариб туради.

Кишилар атмосферани узоқ вақтлардан бери ўрганиб келмоқдалар. Атмосферани ва унда рўй берадиган ҳодисаларни ўрганиш жуда муҳимдир. Бу иш билан метеорология фани шуғулланади.

Ҳозирги вақтда хатто жуда катта баландликлардаги ҳаво температурасини ва унинг намлигини, шамолнинг кучи ва йўналишини ўлчайдиган минглаб метеорологик станциялар бор. Ана шу станциялар берган маълумотларга қараб, об-ҳаво бюроси об-ҳавонинг қандай бўлишини олдиндан айтиб бераолади.

Эндиликда совет олимлари атмосферанинг пастки қатламида юз берадиган ҳодисаларни ўрганибгина қолмай, балки унинг юқори қатламларини ҳам текшириш устида илмий иш олиб бормоқдалар.

ҲАВО ҚАТЛАМЛАРИ

Олимлар атмосферани тўртта асосий қатламга бўладилар. Булар — тропосфера, стратосфера, ионосфера ва тарқалиш сферасидир.

Тропосфера — атмосферанинг Ер юзасига яқин бўлган қатламидир. Унинг қалинлиги экваторда 16-18 километр, қутбда эса 7-10 километрга тенгдир. Тропосферада об-ҳаво ўзгаришлари бўлиб туради.

Тропосфера устида атмосферанинг иккинчи қатлами — стратосфера жойлашган бўлиб, унинг юқори чегараси 75-80 километргача боради. Стратосфера тропосферадан ўтиш қатлами — тропопауза билан ажралиб туради. Тропопаузанинг баландлиги эса ўзгариб туради. Ёзда тропопаузанинг Ер юзасидан баландлиги қишдагига қараганда юқорироқ бўлади.

Ер юзасидан тахминан 80 километр баландликда жойлашган атмосфера қатлами ионосферадир. Ионосфера энг катта ҳаво қатлами бўлиб, унинг юқори чегараси 800 километргача боради. Бироқ шунга қарамай, ионосферадаги ҳавонинг умумий массаси атмосфера массасига нисбатан жуда ҳам оздир.

Энг сўнгги қатлам тарқалиш сфераси деб аталади. Тарқалиш сфераси ионосферанинг юқори чегарасидан бошланади. Бу қатламда ҳаво шу қадар сийракки, ундаги газ заррачалари бир-биридан жуда узоқ масофада туради. Тарқалиш сферасида газ молекулалари ниҳоятда тез ҳаракат қиладилар. Улар хатто Ернинг тортиш кучини енгиб, олам бўшлиғига қараб кетабошлайдилар.

АТМОСФЕРАДА ТЕМПЕРАТУРАНИНГ ЎЗГАРИШИ

Атмосферада температура ўзгаришини қандай ўлчаш мумкин?

Юқорига кўтарилган сари температура пасайиб боради. Ҳар бир километрда ҳаво температурасининг 5-6 градус пасайишини кўриш мумкин. Ҳавонинг температураси пастда 20 градус иссиқ бўлса, 5 километр баландликда 5-10 градус иссиқ, 10 километр баландликда эса 40-50 градус совуқ бўлади.

1930 йилда совет олими П. А. Молчанов ҳавонинг температураси, босими ва намлигини ўлчайдиган асбоб—радиозондни ихтиро қилди. Радиозонд водород гази тўлдирилган махсус юпқа резинка шарга боғлаб ҳавога учирилади. Юқорига кўтарилиб бораётган радиозонд ҳавонинг температураси, босими ва намлиги ўзгаришини радио орқали Ерга етказиб туради.

Радиозонд 35 километр баландликкача кўтарила олади. Бу асбоб ёрдами билан ҳавонинг 11-12 километр баландликдаги температураси 50-60 градус совуқ эканлиги аниқланди. 35 километргача бўлган баландликда эса ҳаво температураси ўзгармай бир хилда туради. 35-50 километр оралиғидаги баландликда температура ортиб боради, ундан сўнг эса яна пасаяди. Совет олими профессор В. И. Вишкевич олиб борган текшириш натижасида 40-50 километр баландликда ҳаво температураси хатто 70 градусгача иссиқ эканлиги аниқланди.

Олимлар атмосферада бўлиб турадиган турли ҳодисаларни (қутб шуъласи, метеорларнинг учиб юриши ва бошқаларни) кузатишлари натижасида Ердан 100 километр баландликда температура анча иссиқ эканлигини, 500 километр баландликда эса хатто бирнеча минг градус иссиқлик бўлишини аниқлаганлар. Сўнгги йилларда ракета ёрдами билан ҳавонинг қатламларини текшириш натижасида атмосферанинг турли қатламларида температуранинг турлича эканлиги аниқланди.

ҚУЁШ НУРЛАРИНИ ЮТУВЧИ ГАЗ

Атмосферанинг турли қатламларида турлича температура бўлишига сабаб нима? — деган савол туғилиши табиийдир.

Маълумки, Қуёшдан келувчи энергия атмосфера орқали ўтиб, Ерга етиб келади ва ютилади. Бунинг натижасида Ер юзаси қизиб, ҳавога иссиқлик чиқарабошлайди. Ҳавонинг Ер юзасига яқин бўлган қатлами кўпроқ исиб, унинг юқори қатламлари жуда оз миқдорда исийди. Шунинг учун ҳам биз юқорига кўтарилган сари дастлаб температуранинг пасайиб боришини кўрамиз. 30 километр баландликдан сўнг температура ортиб боради.

Лаборатория текширишларига кўра, ҳамма газлар ҳам Қуёшдан келувчи нурларни ютавермайди. Масалан, азот гази Қуёшдан келувчи нурларни ютмайди, кислород жуда кам ютади, сув парлари эса Қуёш нурларини яхши ютади. Аммо стратосферада сув парлари йўқ даражададир. Демак, 30 километр баландликда Қуёш нурларининг бир қисмини ютиб қолиб, ҳаво температурасини оширадиган қандайдир газ бор. Бу — азон газидир.

Атмосферанинг юқори қатламларида азон газининг зичроқ жойлашганлиги олимлар томонидан аниқланган. Бу газ Қуёшдан келувчи ультрафиолет нурларини ютиб қолиб, ўзи қизийди ва юқори қатламдаги температуранинг ўзгаришига олиб келади.

Маълумки, ультрафиолет нурлари организм учун ниҳоятда хавфлидир. Азон гази эса у нурларни ютиб қолади ва тирик организмни ана шу хавфдан сақлайди. Агар стратосферада азон гази бўлмаганида эди, Қуёшдан келувчи ультрафиолет нурлари Ерга етиб келиб, жонли организмни ҳамда ўсимликларни ҳалок қилган бўлар эди.

АТМОСФЕРА ЮҚОРИ ҚАТЛАМЛАРИНИ ЎРГАНИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Атмосферанинг юқори қатламлари — стратосфера ва ионосферада табиатнинг ажойиб ҳодисалари бўлиб туради. Ажойиб қутб шуъласи, кучли магнит бўронлари, радио тўлқинларининг атмосферадан қайтиши каби ҳодисалар ана шулар жумласидандир.

Юқори қатламларни эгаллаш ва уларда бўладиган турли ҳодисаларни ўрганишнинг катта аҳамияти бор.

Ҳозирги вақтда бизнинг авиация саноатимиз тобора ривожланмоқда, самолётларимизнинг сифати яхшиланиб, улар янада мукаммаллашиб бормоқда. Пассажирлар ташийдиган «ТУ-104» реактив самолёти совет авиациясининг жуда катта ютуғидир. Бу янги реактив самолёт Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Н. Туполев конструкцияси асосида ишланган бўлиб, 10 минг метрдан ортиқ баландликда соатига ўртача 800 километр тезлик билан уча олади. Ҳар қандай метеорологик шароитда ҳам учишга қодир бўлган «ТУ-104» совет реактив самолётига жаҳон жамоатчилиги зўр қизиқиш билан қарамоқда.

Бизнинг авиация конструкторларимиз ва учувчиларимиз самолётларимизнинг ҳаммадан баланд, ҳаммадан тез ва узоқ учиши учун тинмай ҳаракат қилмоқдалар. Бунинг учун даставвал стратосферани эгаллаш керак.

Ҳаммадан баланд учиш ҳаммадан тез ва узоқ учиш демакдир, чунки стратосферада сийраклашган ҳавонинг мавжудлиги, унда булутларнинг бўлмаслиги бунга имкон беради. Бундан ташқари, планеталараро саёҳат қилиш учун ҳам ҳеч сўзсиз, атмосферанинг юқори қатламлари — стратосфера, ионосфера ва тарқалиш сферасини ўрганиш ва уларни эгаллаш зарурдир. Совет олимлари ҳозирги вақтда бу соҳада катта илмий-текшириш ишлари олиб бормоқдалар.

Ф. МУМИНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг аспиранти.

ТЕАТРЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/VIII да **Мазепа.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 8/VIII да **Нурхон.**

ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ РЕСПУБЛИКА ЁШ ТОМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА — 8, 9, 10/VIII да янги спектакль **Сирли сандиқ.** Спектакль эрталаб соат 11 да бошланади.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз ва кечқурун янги югослав бадиий фильми **Тақиб.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Тақиб,** кеч соат 9 дан **Момақалдироқ сўқмоғидан.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», «ИСКРА», «ХИВА», «ИСКРА» (Кафаров номли парк), «УДАРНИК» — **Тақиб.**

Сталин номли маданият ва истироҳат паркида (Комсомол кўли) бўладиган

карнавал олдидан

«ГЛАВУНИВЕРМАГ»НИНГ

Киров кўчасидаги 1-сон, «Правда Востока» кўчасидаги 2-сон

АТЕЛЬЕЛАРИДА

карнавал костюмлари тикиш учун

КОНСУЛЬТАЦИЯЛАР УТКАЗИЛАДИ

ВА ЗАКАЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Маданият бошқармаси.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва санъат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 07725. «Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1494.